Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадуьл 1923 шера дени ● ШОАТТА, 24 февраль, 1979 шу. ● № 24 (6600). ● Мах 2 кепиг.

МОСКВИЧИЙ БОЛАМАГlА

Грозненски локомотивни депо цlе уголок нахах тlаьк аьлна хьалйиза яр. Укхаза митинге гулбеннабар тепло-воззий электровозий маши-нисташ цар гlончаш, ре-монтни цехий специалисташ, предприяте кулгалхой, инже-нерно-технически болхлой. Из митинг хетаьяр Москвер-ча хьалхлаттача предприя-теша укх шера 21 апреле Ер-ригсоюзни коммунистически субботник дара инициатива хьаллацара.

Митинге къамаьлаш даьча машинисташа В. М. Мельни-кова, М. Е. Климова, слесара А. Ф. Ширягина, токара А. М. Гулумяна москвичий болам чlоагlа къоабалбаь хьал а лоацаш В. И. Ленин ваь 109 шу дузача цlейна хетадаь Ерригсоюзни комму-нистически субботник хьина-рерча къахьегамца белгал-даккхара тlахьийхар берри-гаш а. Митинге дакъа ло-цаш мел кийнараша йхьалне саннa массане а хьаллаьцар москвичий инициатива.

Ленински субботнике да-къа лоацаш хурга 920 саг. царех кхо бlаь гаргга болхло къахьегана вахте латташ хургва. Шоаш мукъа болча хана депо машинисташа суб-ботника чотах дlа-юха кхир-гья 60 поезд, царех 20 кхо-даьча доагорея электроэнер-ген чотах а югаш. ВорхI теп-ловозана ремонт ергья, 400 сома маьха запасни сатха-лаш кийчъергья.

Иттлагlча пятилетка фонди юкъехьорга 1400 сом ала-пи.

Ф. СУХАНОВ.

КУЛГАШ ДlАДАХА ВЬЕТНАМА ТlЕРА!

ЭГlАЗЛО КХАЙКАЮ

Укх деношка В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача за-вода болхлой, инженерно-технически балхахой, гlула-кхерча наьха митинг хилар. Из хетаьяр китайцаша Вьетнама Социалистически Республике лелаьдеча бlеха-ча, кийрчача гlулакхашта. Митинге лоаца къамаьл дир завода директора А. Н. Мулина. Кхы кийрчагlа хила йиш йоацаш гlулакх да Ки-тая тероашцара янзаш Вьет-нама Социалистически Рес-публикана чухьалхар, — аьлар цо. Дукхача шераш-ка химна империалистически агресси чакхьинчачул тlе-хьагlа ший машарера вахар дlадоладаьча Вьетнама хал-къа вlалла эшаш доаца бlе-ха гlулакх да китайцаша дlадоладаьр. Из дерригa хьувзадер китайски кулгал-хой ба. Цар эхь доадаь дlа-болаьь милитаристски уй-лаш чакхъяргьяц. Китайца-ша дlайолаьь эхь дайна аг-ресси социалистa дlадех дунен тlа мел болча прогрессивни наха, хьалхарча даькъе Со-ветски Союзо а социализма мехкаша а.

Вьетнамски турпалча халь-ка тlехьа шоаш хилар ду-цаш къамаьлаш дир митинге шоллагlча цеха оператора А. И. Воинос, механика А. М. Зинченкос, лаборант-ка А. Д. Михеева, партиома секретара К. А. Мякина. «Вьетнамера дlадовла, со-циализм ехкараш!» — йоах мехкдаьтта чакхдоахараша.

Бlеха уйлаш чакхъяргьяц

СССР 50 шу дизара цlе-рагlча Грозненски химиче-ски завода болхлошта чlоа-гlа дега бохам а боалаш хилар Вьетнама Социалисти-чески Республика духьала Китая лаьча агрессех бола хоам. Цу агрессена духьале Советски правительства яь заявлени равно чу гlолла хьа ма-хезза из хьал-лацара хетаь химикий ми-тинг хилар. Китайски кул-галхоша лелаьа милита-ристски политикана чlоагlа эгlазло кхайкайир митинге дакъа лоацаш бараша.

Митинге къамаьл даьча завода партнома секретара В. И. Савина, аппаратчика Ю. Г. Шахова, машиниста А. П. Люднова, сменай на-чальникаша А. И. Кулакова, И. Т. Евангулова дукха эзар болхлой болча пред-прияте коллектива цlерагlа китайски военщина гегемо-нистски гlулакхашта тlа-кхуаш хилар чакхдарг ца хи-ларах ховдам а бел дий-цар, цхьанне санна массане а къоабел йир Советски правительства заявлени. Оаха дика кхетаду, йоахар митинге къамаьлаш даьра-ша, Вьетнама халкъа ца эшаш санна, китайски хал-къа а тlом ца эшалга. Хlин-зара агресси — социализма ехкарий — китайски кул-галхой гlулакх да. Цар бlеха уйлаш чакхъяргьяц. Грозненски химикаша, дер-ригача советски халкъо сан-на, хьадийхар Вьетнамера агресси соцаелга.

Хоадамболлаш хьадех

Цlаьхха социалистически Вьетнамаца тlом а хьоабаь, китайски гегемонисташа йо-хаеш латт юрташ, бойбеш латт кхаллах, боккхий вах. бераш, — аьлар Грозненски маькха комбинатере митинг хьайийллача цу предприяте парторганизаце секретара У. И. Михайловас. — Дукха lазап эзача вьетнамски лаьт-та хlанз а тlехьа lоухаш да наьха цlий. Укх деношка кеватеха араьннача Совет-ски правительства заявлене тlа йоах вай цlаккха кlала бутаргбец вай вьетнамски доттагlий. Уж дешаш берри-гача советски наьха дегаша къоабал а даь тlаьйцад.

Къамаьл де дош лу маькх еча цеха мастера Поляи Ва-лентина Николаевнана. Цо чlоагlа хала а хеташ дувц, шийна, шин бера наьна, къаьстта дика хоаш да Вьет-нама кхалнаха мел гlайгlа, бали тlаьхаьчаб, агрессорий бехкагlа шоай бераши ков-рош боабеш хилараx. Тай-шача балхах тlом болабаь немецко - фашистски гlаьра-хой бохабаьча советски на-ха дицлац тlемо тlаоттадаь lазап, цудухьа бе-башха дов-цаш дита магац царна СРВ-е Китайна керте латта-раша леладу агрессивни гlулакхаш.

Укх саготача деношка, аьлар слесаре - электрика, Сийлахь - боккхача тlем тlа дакъа лоацаш хиннача Ры-балкин Федор Федоровича, Вьетнам цхьаь яц. Цун бо-лаш ба тешаме ховкъостий. Оаха цхьанне санна массана а раьза а волаш хьаллоац китайски бlу вьетнамски территоре тlера дlабаккхара хоадамболлаш Советски пра-вительстве хьадехаш дар.

Советски правительства заявлени чlоагlа къоабалъ-еш хьал а лоацаш, митинге ишта къамаьлаш дир груз-чика - экспедитора Арсамир-зоев Султана, маькха комби-ната директора Карапетьян Альберт Арташевича.

НАХА ДlАДЕХАРАШ КХОАЧАШДЕ

Халкъа lаьдела органашка депутаташ хоржача хана харжархоша шоашта чlоагlа хьашттдола гlулакхаш кхоа-чашдара наказаш тел дарна. Уж керттерча даькъе дукха-денна хул городашка, юрташка производственни куль-турно-бытовни объекташ, школаш, больницаш хьалъяра, нах баха моттигеш тоаль хоттьарца, къахьегамхой бахтеш вахарен хьелаш тоадарца.

Хlане СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш ду ха гар-га гlертача хана къаьстта лоархlаш болаш да харжархой хьаштташ, цар дlадехараш кхоачашдара депутатана даьр фуд белгалдоаккхалга, дийза дисар чакхдаккхара уш оар-цагlбоахилга.

СССР Лакхехьарча Совете укхал хьалха дlадаха хор-жамаш хиначул тlехьагlа республике дикка болх чакх-баьккхаб СССР, РСФСР, НГlАССР Лакхехьарча Советий а республика моттигерча Советий а депутаташта тийнна наказаш кхоачашдара. Цу гlулакха лаьрхlа республике укх тlеххьарча шерашка дукхагlа дlаахийтад ахчен рузь-кьен, цу декхарашцара дукхача депутатий бехктоккхам айбаьб. Харжархой наказаш кхоачашдара хьакъехьа дешар дувц Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета, мини-стерствий коллегий заседанешка, халкъа депутатий город-ской районни Советий исполкомий заседанешка, Сове-тий сессешка.

Алхха яйсалагlа хоржача СССР Лакхехьарча Совета депутаташта дешача наказех вайнахта хьалъяьй троллей-бусий депо, болх бе йолаенная хьалхарча аргlана йола троллейбуски лики, Новлай-Юрта водопровод чуйиллай, Малгобекски районерча буруадетхача скважинашта тlадол-ха ишкъаш тоадаьд, Гудермесски района Суворов-Юрта газ чуйиллай, 6 школа, итташ дола нах чубаха цlенош, берий бешанаш, культура цlеноаш хьалдаьд. Цу гlулакха дерриго дlадахийтад 30 миллион сом ахча.

Къахьегамхоша шоашта тlадехна декхараш чlоагlа бехктоккхаме хеташ кхоачашдеш ба Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета дукхагlбола депутаташ а. Царна юкъе а белгтала дика гlулакхаш карагlдуьлаш ба Социа-листически Къахьегама Турпалаш гlишлошъерий брига-дир Хаджиев Шамсутдин коартолаш лелаю звеньевой Албогачиев Артагlен, хlаьта иштта хlанз СССР Лакхе-хьарча Совете депутаталла кандидат аьь «Красный мо-лот» завода котельщикий бригада кулгалхо [redacted] Николай Георгиевич, Гудермесски локомотивни депо сле-сарь Шатов Роман Николаевич, Наурски совхоз-тех-никума доярка Катиева Исмаlилий Люба, дукха кхы-бараш.

Шоайх бенна наьха тешам ца бовбара укх тlеххьарча хана дикка беркатегlа дола гlулакхаш шоашкара гойтеш ба городской районни Советий депутаташ а. Хlанзале шоашта тийннача наказех 75 процент гаргга дараш кхоа-чашдаь баьнаб уж. Цу декхарех дика кайовлаш я халкъа депутатий Веденски, Шалински, Гробненски районни Со-веташ.

Хlара керда хула хоржамаш депутаташа харжархой наказаш кхоачашдара баьча балха итог яра лоархlаме этап я. Цудухьа хlанa цу дикадарашца цхьанне дийза ди-сараши ледарлонаши белгал да льхача делац вай.

Ийсалагlа хоржача СССР Лакхехьарча Совета депу-таташта денначa наказех барайтта вlалла кхоачашде а до-ладаьдац. Цу гlулакха эгара хьалха бехк бакхa боагlа автомобильни наькъаш хьалдуй царна эксплуатаце юй Нохч-Гlалгlай производственни управлених, культура ми-нистерствах. Цар ккьметтел шоашта тlадухадаь наказаш кхоачашдара оргкасаш техадац, уж кхоачашделга лиишта латт хьажара производственни совещанешкий коллегий заседанешкей цкьаь цкьа дош дийцадац, цу гlулакха тlаькьолах леаттабаьбац.

Иштта, 1974 шера дезе 800 сага лаьрхlа г. Аргуне хьалъеш хинна культура Дворец совкха вlалла ахча хьа а ца хедаш йитай. Вlалла хьалъе а йоалаьац г. Грозне берий библиотекей Надтеречни районерча Знаменское юр-тара 800 сага лаьрхlа культура Цlай.

«Чечингеостопром» объединене бехкагlа Новлахча а Юкъерча а Ахалиске, Дабий-Юрта бахача наха хий ло-тадела тоа ца деш дитад, хlаьта Кердача Редакте бенна Дабий-Юрта клуби хьаа ца сш йитай. Иштта, чакхдакхан-за да Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета депута-ташта тийнна дикка наказаш а.

Кхоачашданза диса наказаш шоай дlахорча планашка юкъедахийтера, цу гlулакха эша ахчев кхоачамаш lалаш-дара сарцагlъиллалеш ярьнц шоашта тlадехна наказаш кхоачаш да деш йиса лаьде вай йиццараш санна йола а, иштта из декхар тlадиса кхьйола а министерствашн, ве-домстваш, учрежденеш, организацеш. Цу гlулакха тlа-берзабеь шоаш беш бола организаторски болх дикка тоа-бе беза городской районни Советаша. Къаьстта из ала доагlа халкъа депутатий Малгобекски, Ачхой-Мартанов-ски, Сунженски, Шелковской городской районни Со-ветех а.

Харжархоша дlадехараш кхоачашделга лиишта отта-даьд хьожаш каст-каста исполкомий заседанешка, Сове-тий сессешка дешаш дийцача, цу хьакъехьа депутатски запросаш йиче баьгьахьа хургда. Наказаш кхоачашдара хьакъехьа къаьст-къаьстача депутаташа, массазарча ко-миссеша, юртий, районни, городской Советий исполкоми-ша lоаль дика опыт шерагlа йоаржаелга lалаиде деза.

Горрайисполкомаш дехьарийла я наьха хьашташ, цар дlадехараш кхоачашдара дукхача предприятей, организ-ацей икам руакъен вlашагlтоха, из деш боалача кулгал-хошкара доагlар дезза хьадеха.

Советий органий, боахама кулгалхой цу гlулакхашара бехктоккхам айбелга даим шоай теркаме лоаттаде дезилга дицдалийта йиш йолаш яц парте городской районни ко-митеташ.

Мехка лакхерча законодательни органе деш долча хор-жамашта Коммунистически партеи Советски правитель-ствана гонахьа кхы а чlоагlагlа кхотабенна наькъаболха республика къахьегамхой дог тийша ба шоай ааладаш наказаш кхоачашдара дlахо йодача хана кхы а чlоагlагlа оарцагlбаргхилларах.

ДОГ-УЙЛА АЙДЕННАЧА ХЬАЛЕ

КОММУНИСТИЙИ ПАРТЕ БОАЦАРИЙИ БЛОКА КАНДИДАТАШЦА ХАРЖАРХОЙ ВlАШАГlКХЕТАР

Партеи халкъеи цхьоагlо йохаргйоацаш хилар, шоаш коммунистий парте боацарий блока кандидатшта тlехьа кхаж тасса чlоагlа дог рагlа долаш хилар цlаьхха а хьахьегкар самар-дийнахьа «Оргтехника» объединене культура Цlагlа гулбеннача харжархоша. Уж укхаза баьхкабар Нохч-Гlалгlай АССР-гара № 671 йолча Старопромысловски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла канди-дат волча КПСС ЦК чле нала кандидатaца, парте Нохч - Гlалгlай обкома хьалхарча секретараца Власов Александр Владимирови-чаца вlашагlкхетара.

Собрани хьайийллар КПСС Старопромысловски райкома хьалхарча секрета-ра С. М. Магомадова. Цо аьлар:

— Районе къахьегамхоша чlоагlа догаш айдена тlа-яйцад КПСС ЦК Советски Союза берригача харжар-хошка, граждански даь кхайкарал. Укх деношка хальдо белгалбаьхача шийн эггара толамагlболча кьои-гаштей мехкараштей тlехьа массава цхьа барт-уйла а йолаш кхаж тасса кийчбен-нача цар лерхl Коммунисти-чески парте, Советски пра-вительства демократи, ма-шар, прогресс бахьан лоат-табеча кьовсама тlехьа тос-саш бола кхаж санна.

Къамаьл де дош лу кан-дидата доверени волча «Электроприбор» завода токара - расточника В. Н. Назарова. Цо дlаьхьайийтар харжархошта нов. А. В. Вла-сова биографи. Республика экономика, культура дегlа-йоалаяра, Нохч - Гlалгlай чен столица тоаяь хоттьара, района харжархой наказаш кхоачашдара шоай кандида-та беркате къахьегалга, бел-галдаьккхар цо. — Къаьстта дика хет сона, — аьлар нов. В. Н. Назарова, — А. В. Власов парте Якутски обко-ма шоллагlа секретарь а во-ацаш болх беш хиннача хана а цу республике се а къахье-гаш ва.

Цар дийцар харжархоша цо беррига харжархой тlа-хьийхар А. В. Власова тlе-хьа 4 парте кхаж тассара.

Вlашагlкхетаре иштта къамаьлаш дир К. И. Ивин-ские — «Старогрознефть» НГДУ начальника, Л. Д. Лепшинис — № 44 йолча юкъерча школа хьехар-хочо, С. А. Сандова — «Трансмаш» завода электросварщика, Н. А. Ткачука — «СевКавгипро-водхоз» отделене йоккхагlйолча инженера, С. Г. Арс-нукаева — «Союзавтомат-строй» опытни завода ВЛКСМ комитета секрета-ро.

Цар дийцар хоржамашта накъайолхача шоай коллек-тиваша доахача къахьегама толамех, СССР Лакхехьарча Совета укхал хьалха дlада-ха хоржамаш хиначул тlе-хьагlа республике шоай районе хиннача дикача ар-галонех, шоай округе гlол-ла искаллагlа хоржаш СССР Лакхехьарча Совета депутат волча А. В. Власова цу дакъе эшийтара беркате гlулакхаш гойташ хиларах. Къамаьлаш даьча массане хьахкхайкадир Вьетнама ду-хьала Китая йолаьча аг-рессаца къаьвенна Советски правительства яь заявлени шоай хьаллоацилга, цар хьа-дийхар социалистически Вьетнама тlера кулгаш дlа-доахилга.

Боккхача безамца кандида-тlар харжархоша нов. А. В. Власова даьча къамаьлага. Ше республика къаьнагlйол-ча мехкдаьтта района къа-хьегамхоша шолагlа мехка лакхерча законодательни ор-гане вахийта кандидат ваь хиларах царна дег тlара бар-кал аьлар цо. Наьха тешамо воккхий ву со, цуна цхьана сайна кхы а боккхагlа бола бехктоккхам тlабужилга а кхетаду, аз, аьлар цо.

Цул тlехьагlа нов. А. В. Власова дийцар укх тlех-хьарча шерашка республика экономика, культура дегlа-йоалаяра областной партий-ни организаце дукхагlа тер-ко еш хиннача гlулакхех. КПСС XXV съезда а цул тlеххьарча парте ЦК Плену-мий а решенеш, иттазlгlча пятилетка даьхашиш техникин шорта Нохч - Гlалгlайчоь кхачамхошта кхаргlдийн-нарех, дlахоьрча перспекти-

Шийн къамаьл чакхдолаш

Къаьстта теркам тlахкаш дийцар цо къахьегамхой хьал-тоаро айяра, гор. Гроз-ный а Старопромысловски район а эргайоаккхаш тоа-яра республика партийни, советски, боахама органаша а хlаьта депутат хилара тарра ше а хьийгача къах.

Республика хьалхаштa латтача керттерча декхарех цаl ди, аьлар цо, хьадоак-кхаш дола мехкдаьтта хlеант ца далийтарал совгlа «lаьр-жа дошуо» доалла перспек-тивни районаш карасзаярца из алсамдоаккхилга вlаш-тlехьдаккхар. Керда устано-вкаш хьаярца, къаьначарна реконструкци ярца lалаш-деш да мехкдаьтта дукхагlа сахкдоаккхилга.

Дуккха даьд республике укх тlеххьарча шерашка транспорта, буйзама органи-зацей болх тоабара. Дикка сиздаьа республике капи-тальни гlишлош а нах чуба-ха цlенош а хьалдела. Де-путаталла волча кандидата белгалдаьккхар, халкъа бо-хама укх довкъош дегlаухил-га вlаштlехьдаьнеха дале а дийза дисараш кхоачамбоа-царашн кхы а дукха хилар.

Хоадамболаш белгалдир цо юрта боахам дlахо дегlа-боалабара, вай республике аьттув боаллйташ дола керт-тера лостамаш оттадара деш долчох. Дlахо йодача хана къаьстта алсамдаккха лерхl комсаш, баьцадаараш кхеделга, дулха а шурийна а хьайбаши хоа тlара салхадараш леладелга. Нов. А. В. Власова белгалдаьккхар, халкъа боахам дегlа-боалабара санна наьха со-циально - культурни вахар тоадара. къахьегамхой ком-мунистически сакхстам тахь-бира цар барт-цхьоагlо чlоагlъяра республике бок-кха болх беш хилар а.

Ший къамаьл чакхдоалаш депутаталла волча кандида-та тешам белар харжархой-та шийна цар денна нака-заш кхоачашдара низ хьи-нари ше кхоадергдоацаш хи-ларах. цlаьхха а барнал аьлар шийна иштта сий дарах.

Вlашагlкхетаре дакъа лоацаш вар Нохч - Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. Х. Боков.

* * *

Мalгlалбикерча «Октябрь» ахкача культура Цlагlа гул-беннабар городера бурувдет-тараш, мехкдаьтта доха-тараш, газ чакхйохьуш транспортниш, гlишлош-хой, медицински болхлой, хьехархой, юрта боахама болхлой, общественни орга-низацей викалаш.

№ 874 йолча Назрановски хоржамий округе гlолла СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете депутаталла харжа оттаваьча кандидата-ца Арсаманов Султана Ахь-мадаца вlашагlкхетара хета-аь харжархой собрани хьа-йийллар КПСС Магlалбика горкома хьалхарча секретара П. Г. Кащеева.

Эггара хьалха къамаьл де дош лу кандидата доверенни йолча Магlалбикерча буру-тохара балхий управлене йоккхагlйолча геолога В. Ф. Темниковайна. Гулбенна-рашта цо дийцар СССР Ла-кхехьарча Совете депута-талла харжа шоай коллекти-во оттаваьча кандидата къо-нача коммуниста, буруадет-тачуи гlопча Арсаманов Сул-тана Ахьмада вахара а къа-хьегама а наькъах, общест-венни балхах. Цо берригa харжархой тlахьийхар хор-жамаш деча дийнахьа мас-сане а цхьатарра коммунис-тийи парте боацарийи теша-меча блока викала Арсама-нов Султан Ахьмада тlехьа кхаж тассара.

Собрание къамаьлаш дир ВЛКСМ Магlалбика горно-ма хьалхарча секретара Р. А. Бузурганова, № 3 йолча юкъерча школа хье-вархочо С. М. Поповас, «Малгобекнефть» НГДУ ма-стера С. Э. Цечоева, горо-дерча керттерча больница лора Л. Х. Евлоевас, «Мал-гобекмежрайгаз» треста сле-сара Н. Н. Прудькос.

Цар дийцар шоай коллек-тиваш къахьегама толамех, белгалдаьккхар хоржамаш ду ди доккха цlей хиларах тарра нердача къахьегама совгlатанца белгалдаккха лаьрхlа шоай коллективаш хилар. берригача советски наха а санна Магlалбикерча къахьегамхоша Коммуни-стически парте, Советски пачхьалкхех чура а ара-хьара а политика дег тlара къоабалъеш хьаллоацилга.

Иштта шоай кандидата наказаш а делар собрани къамаьлаш дараша.

Собрани къамаьл дир СССР Лакхехьарча Совета депутаталла кандидат волча Арсаманов Султана Ахьма-да. Цо дег тlара баркал аьлар районерча харжархой-та, партена Советски пачха-хьалкхен лакхерча органе харжа ше мутlарера болхло оттанарах, из тешна боа ца бара шайн ниса хьмарна кхо ца дешна къьдера доштa а де-лар.

ТЕХНИКА ХАННАХЬА КИЙЧА ХУРГЬЯ

«Куларински» совхозе дика бовз Зайраев Мулеси цун воl Іаьлеи (сурта тlа). Механизатораш болаш цар совхозе къахьега дукха ха я. Социалистически яхье хьал-харча метте латт цар цlераш боахама кхаш деладеранта юкъе.

Хlанз бlаьстан балхашка тех-ника кийчъеш ба хан воlн.

Я. ЦУЕВА сурт.

РЕМОНТНИКИЙ ТОЛАМАШ

Да тlехьаргlа гаргга гlерт бlаьсти. Из кхетадеш ба «Гудермесский» совхоза ме-ханизаторашин ремонтника-шин. Цудухьа сихденнад укха-за ремонтни балхаш. Юрт-боахама техника тоанра план кхоачаш а еш, lан шин ткар-талаш ерригa тlехьаювза ин-вентарь. 43 трактор, 16 ком-байн кийчоь мутlаре дlаоттa-йинад цар 6 февраль тlаькхоча-ча денга.

— СССР Лакхехьарча Со-вете хоржамаш хулача ден-на дийцача къахьегама тола-машца наньа бахара социа-листически яхь йоаржаяь тха механизаторашa, — йоах боахама берттерча инженера коммуниста Висархаджиев Ахьмада, — цукхухьа ма-кул-ла сихагlен тешамец бlаь-стан кийчо яь йистебоала гlерт уж. — Ремонтни бал-ла деча хана дукхагlа эргlйола запасни сатхалаш ханнаьа lалашъяьяр, тран-

торамаш, кхьола машинаш тоахра оаш сатхалаш, цар «къаьларча» хьенна оттаь план-график а кийчйир. Хlаь-та коллективе дукхагlбараш ветеранаш йоакха говзал йола специалисташ ба.

Керда хьатlьача мастер-ске помещене сийрда я, цкьа дlаоттаьа 14 трактор тоае то-ро а йолаш. Ремонтникаша совдола барцаьа lo a даькха болх бе йиш йолаш йlайхев паргlатен я цехашка. Бlаь-стан балхашта техника кийчъеча даьха толамаш ба-хьаш долаш республика сий-лен Улга тlа яькхай «Гу-дермесский» совхоза мастер-ске коллектив.

Юртбоахама техника кийчъеча дакъа лоаташ 5 бригада я. Царна юкъе со-циалистически яхье кьалха латт коммунисташ Шамурза-ев Мусаси Молостов Ильяси кулгалдеш йола шоллагlеи кхоалагlеи бригадаш. Шоай

техника тоаяь баьлар уж 20 январь тlаькхоачача денга.

Ремонтникашта юкъе ди-кагlоарий цlераш йоах ма-стерске заведующе Байгере-ев Байсултана. Уж ба рес-публикански сийлен Улга тlа баьха ветеранаш токарь Спи-цин Федор, кузнец Дашаев Мусост, слесарь Чалаев Шамсуд, сварщик Перминов Никон, комбайнераш Элдар-ов Ширвани, Биккуев Исро-пил, трактористаш Барыгов Вахьид, Шамаев Іабдул. Ре-монтни балхаш деча дийна-хьара нормаш 140—150 про-цент кхоачашъю царех хlара-не. Къонача специалисташта дlа а довзийташ каст-каста дувц цар доаха толамаш. «Ре-монтник» ахкача пенгазета тlа каст-каста язду цар гlу-лакхаш.

Шоаш санна толамаш даха lомабу цар кхуваш боагlа ка-гийбараш. Масала, механика Желудков Сергейс токарни говзал хьех кьоанача ремонт-ника Тужиков Александра. Ветеранаша тоахра Спицин Федорен кузнеца Дашаев Му-состен шоай говзал lомаяь юртарча школе лакхерча классашка дешаш болча де-шархошта. Кагийнах lома-беш механизаторий курсаш хьайийлла совхозе. Царех хlанз болх беча ветеранашта смена хургья кханнахьа. Та-ханарча денга трактористал-ла lомалуш 14 зlамига саг ва. Курсашка хьехаш ба ма-стерске дикагlбола специали-сташ, боахама кулгалхой.

Графика юкъе йоагlарел совгlа а хух тоае езаш трак-тораш. хlана аьлча болх беча хана йоц дхьаераш. Из а лоархlаш, планал совгlа кхы а 7 трактор тоае лаьрхlад «Гудермесский» совхоза ре-монтникаша, хlаьта еррига тоае еза техника Советски Эскара 61 шу дузача денга кийча хилийта лаьрхlад.

М. ЦУРОВ.

ТОРЖЕСТВЕННИ СОБРАНИ

Самардийнахьа г. Грозне республикански драматиче-ски театре Советски Эскарей Тlема-Форда Флотен 61 ди-зара хетаь торжествении собрани хилар.

Советски Герзашцара Ни-зий 61 шу дизарах лаьца доклад йир Грозненски гар-низона офицера М. А. Ивано-ва.

Цул тlехьагlа цlей даькъа-ла дувцаш, тlемахошта лов-за боккхашн къамаьлаш дир партийни, советски, об-щественни организацей ви-калаша.

Социалистически яхье котъяьнача гарнизона под-разделенешa КПСС Грознен-ски горкомеи горкомолеи карара вара тела Цlе бай-рахх. хlаьта къаьст-къаьста-ча тlемахоштеи Сийлахь-бок-кхача Дай-мехка тlема дов-кьоштхоштеи — сийлен гра-моташ елар.

ХОРЖАМАШТА НАКЪАДОЛХАШ

КИЙЧО ЧАКХЙОАЛАЧА ЮКЪАГIА

Массехк ди мара дикадац мехка вахарера лоархIамегIара событи — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хургдола ди хьатIаххача. КПСС ЦК-ас мехка берригача харжархошка, гражданашка даьча Кхайкхарало дегаш гIоздаьха, хоза патриотически уйлаш гIовттаяь, коммунизм хьалъеча толамаш даьха накъабоах Нохч-ГIалгIай къахьегамхой хоржамашта.

ХIанз хоржамашта ен йоза кийчо чакхйоалача юкъагIа еррига мероприятеш дерттIа чакхъяхарах тийша хургда, дукхача хьаже, хоржамий кампани толаме чакхъялга. Законо оттаяь кхаж тассара порядок, хоржамаш дара еррига порядок а сакха, кхаж тоссача дакъа лаца хIара харжархочов реальни торо ялара тIаерзаяь я. Из вIалла тоаххаме йоацаш, демократични, хIара харжархочунга атта кховчашъюлургйолаш я.

Эггара хьалха дагадохийтарга вай, мехка еррига территоре тIа хоржамаш цхьан дийнахьа — 4 марта моттигерча хенах Iуйрийна 6 сахьат даьлча дIадоладенна сайрийна 10 сахьат даллалца хургхилар. Цу хенах хьалхагIа чакхдалийта мегаргдац хоржамаш, нагахьа санна участке спискашта юкъебихьа хинна берригa харжархой кхаж тесса баьннабале а. Кхаж тасса бокъо луш дола удостоверенеш бе доахкаш бола керда харжархой арахьара тIабоагIийа а мича хон.

Баьдар аьлча, хоржамий хьакъехьарча Законо бокъо лу сайрийна 10 сахьат далалехьа кхаж тосслга чакхдалийта, цхьабакъда, цхьа наггахьа моттиг нийсъелча марен кхаж тасса бокъо луш дола удостоверенеш бе доахка харжархой дахъа хьалашка диллача хоржамаш хулача дийнахьа тIаккхача хали йолча районашкарча хоржамий участкашка хьа ца кховчалуш бисабале марен лац. Цу гIулакха йоагI-йоагIача окружной хоржамий комиссейна бекха мукъа хила деза.

Кхаж, массана а сакха, хIара хоржамий участке тоссаргба лаьрхIа цу гIулакха хьакъоастадаьча цIеношка. Цу цIеношка къайлагIа кхаж тассара кийчъяь кабинаш е цIенош хила деза. хоржамий бюллетенаш дIатергйола моттигаш белгалъяь, бюллетенаш чутуьса яьшкаш дIаоттаяь хила еза.

Хоржамаш хулача дийнахьа — 4 марта Iуйрийна 6 сахьат даьлча участкови хоржамий комиссе председатель, цун членаш тIа а болаш, хоржамий яьшкашка а харжархой спискаш йолаш йий а хьож, цул тIехьагIа хоржамий яьшкашта пломба тох е кIув тIа а тоIабаь печать тох, тIаккха харжархой чуйьех кхаж тасса.

Харжархой спискаш яьсжа паспорт е вовзийташ дола удостоверени хьаьехкхача дIалу хоржамий бюллетенаш.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш деча хана автономни республика хIара харжархочов кхо бюллетень лу: цаI — кIай бос болаш дар — РСФСР-гара Союза Совете деча хоржамашта, шоъ — сигала бесса дар — Къамий Совете деча хоржамашта, кхоалагIа — тов бесса дар — автономни республике гIолла Къамий Совете деча хоржамашта.

ХIара харжархочо ше тосс шийна хьалхара кхаж, цу гIулакха кхаж тессача цIагIа чу а гIой. Тийша бахкийтача кхьача махага гIолла кхаж тассийта мегаргбац. Цамогаш бола е маькъа тIаккховчалургбоацаш хиларах кхаж тасса ца боахкалуш биса харжархой болча вIамагIча кенара хоржамий яьшка а йолаш хоржамий комиссе членаш болх. Иштта моттиг нийсъелча, цIагIа е больнице, къаьстта йилла хоржамий участок йоацача стационарни дарбан учреждене тоссийт кхаж.

Наьнъкй халонаш бехьаш долаш участке боахкалургбоацача харжархой йоккхий йоацача группашта лаьрхIа уж болча метте кхаж тоссийта вIаштIехьдаккха бокъо лу хоржамий хьакъехьарча Законо цхьа нагахьа йолча хана, кхаь сагаъ кIезигагIа боацаш харжархой хуле. Цу тайпара моттиг нийсъяла тарлу, керттерча даьнъе, геологически лахьсикательски партеш, Iилман экспедицеш, гаьнарча дахьIенашка доадо доахаш нийца бахача хьейбаш леладерий.

Йоккхийча машинаькъа станцешка, гаьнна йолхача пассажирски поездаш тIа, кхычахьа болча харжархошта а кхаж тассара порядок оттаьй Законо. Цу дерригача хIамаша хIара харжархочов шерра торонаш лу кхаж тоссача дакъа лаца.

Харжархоша къайлагIа кхаж тосслга Iалашду советски хоржамий Законо. Бюллетена тIа болх беча хана кхаж тоссар мара кхы цхьаккха саг хила йиш яц цунна юхе. Нагахьа санна харжархочун бюллетена тIа болх бе шийна вIаштIехьа ца доале, цун бокъо я шийна хьалхт долаш вола саг, хоржамий комиссе членагара дIанийнхача, кабине чухкайла. Бюллетенашцара болх чакхбаьнначул тIехьагIа хоржамий яьшкана дIатIиводa харжархо, тIаккха бюллетень Iочутосс цу чу.

Хоржамаш хулача дийнахьа кхаж тоссеча метте хоржамашта хьалхара агитаци е бокъо лац Законо. Цу тайпара, бокъонца шоай лоIаме хулга Iалашду харжархошта.

Иштта я хоржамаш деча дийнахьа кхаж тассара порядок. Кхаж тесса баьнначул тIехьагIа хоржамий комиссе хьаела хоржамий яьшкаш, кхажамаш ларкIа йолалу. Уж кийса лоархIалга Iалашдеш дола дукха хIамаш дIадех хоржамий хьакъехьарча законо, къайлагIа кхаж тассарах хьакиннараш цхьанна тайпара ца хулцара гаранти лу. Кхажамаш хIара хоржамий участке лоархI. Кхаж тассарах хьахиннарий хьакъехьара еррига данныеш участкови хоржамий комиссе протокола тIа дIаязъю. Цу протоколашка хьежже кхажамаш лархIа а лаьрхIе, хоржамех хьахиннараш белгалду окружной комиссе.

Кхажамаш лоархIачех хоржамех хьахиннараш белгалдеча хана участкови окружной хоржамий комиссешта юкъе хила йиш я общественни организацешмарча, къахьегама коллективашмарча викалий а хIаьта иштта кепайоазон, телевидене, радио викалий а.

Окружной хоржамий комиссей протоколашка хьежжа СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча Центральни хоржамий комиссе вIаьхатох бIарччача мехка даьча хоржамех хьахиннараш. Хоржаче депутаташта регистраци ю. Мехка даьча хоржамий итогех бола хоами хержача депутатий спискаш хоржамаш хинна ворхI ди далалехьа кепатехе арайоаких.

Хоржамий кампание тIехьарча юкъагIа бехктоххеме дехкараш тIадоахи участковий хоржамий комиссешта. Доала хIама теркал а даь хьажа еза уж шоай белхага хоржамаш хиладеш хулча дийнахьа. Эггара хьалха, хIана лоархIаме да кхаж тоссаргбола цIенош долчача хIаманца кийчдаьлий, къайлагIа кхаж тассара цар чу кабинаш, кхажамаш чутасса яьшкаш оттаяьйий хьажар, чуьва сердал, телефонаш бувзам хилийтара йоакхо яр.

Участкови хоржамий комиссеш Законага хьежжа хоржамаш хила 5 ди яьаш хоржамий бюллетенаш хьаец. Хьанйцача бюллетенашка лаьрхIа хьажа веза уж кхоачам болаш а цу избирательни участке хоржаргболча кандидатий цIераш тайпара образеца боси болаш а дий.

Иштта бокъонца доаг тешаде деза кхаж тассарах хьахиннараш тIаязду протоколий бланкеш, металлически печать е пломбир, хоржамий яьшкаш йолаш хиларах. Хоржамаш хула ди хьатIаотташ участкови хоржамий комиссе халкъа депутатий Совета исполнительни комитета хьалха еза нийса вIаштIехьъьякха харжархой список а хIаьта иштта, кхаж тасса бокъо луш дола удостоверенеш бе а доахкаш участке бахка харжархой тIаязбергболча списки бланкаш а. Цхьаккха тIера ца доалийташ лораде деза хоржамий бюллетенаш еррига хоржамий документаци.

ХIанзoe а дезe лархIа беза харжархой — инвалидаш, унахой, къоаной, хIаьта уж вах хоржамаш хулача дийнахьа хоржамий участке боалабара е вIамагIча кенара яьшка а йица участкови хоржамий комиссе викал цар цIагIа вахийтара мел транспорт эшаргья къоастаде деза.

Иштта хоржамий комиссе членашта юкъе доагI-доагIача тайпара цар дехкараш дIа-йола деньказе а хоржамаш хулача дийнахьа хоржамий бюллетенаш дIа хьаи тергда, харжархой спискаш тIа белгалонаш ергъяр, харжархошта справкаш тергьяр, кхаж тасса бокъо луш дола удостоверенеш бе а доахкаш хьабаьхкача харжархой список оттаергьяр малаа хинза а даргдац. харжархой кхаж тоссача цIагIа чуйкараш цу чура араахараш хьадда порядок оттае еза.

Хоржамаш хилале цхьа-ши ди хьалхагIа лаьрхIа хьажа деза хоржамаш хулача дийнахьа харжархошта гIулакх дикагIа дара хоржамий участкаш дерттIа кийчъеьй. Хоржамий дено чакхбоалийт партийни, советски, общественни организацешна, къахьегама коллективашна дешбола боккха организаторски политически болх.

Цу боккхача болхо хьахоиргда дика вIаштIехьа даьлаш хьаддаш хоржамаш тахкалар, республикерча берригача харжархоша кхаж тоссача дIазе дакъа лаьца хилар.

В. БАЛЯСНИКОВ,
НГIАССР Лакхехьарча Совета Президиума организационни отдела заведующий.

26-ча феврале 110 шу дуз Н. К. Крупская яь

ХАЛКЪА ДIАДЕННА ВАХАР

26 феврале 110 шу дуз Коммунистически парте дIа хеза деятель. В. И. Ленина сесаг, доттагIа, соратника Надежда Константиновна Крупская яь.

Къахьегама халкъа ирс бахьан долаш доаттабаьча революцин къовсама новкъа яьнний Н. К. Крупская, хIаьта хийна тIаьо шу мара далалза йоI хиннача хана. Из духовно дегIаяра чIоагIIа лоархIаме хиннай марксизма, Iилман коммунизма лард елларий балхаш Iомадеш, Крупскаяс, цун шийя дешашца аьлча, хиндадаьд, «вахар хувца духхьал болхлой революционни болам мара вIаштIехьдарга ца хилар а, хIаьта нагахь лайда бартболаш эшаш йола саг хилара, берригa низ болхлой гIуланка дIабела безаш хилар а».

1894 шу доладеннача хана хийттай Н. К. Крупская В. И. Ленинах Петербургa марксистий легальни йоацача собране. Уйлаш цхьатарра хилар бахьан долаш каста къамаьл вIашагIехийттад цар. Ленина тешаме доттагIа а, дилла а йола гIоича а хинна дIаэттай Крупская. «Цу хана дения, — язду цо тIехьагIа, — цун вахара деррагIа хьаннад са вахар, аз новкъостал доре цунна сайна ховча а тарлуча а тайпара».

Ленина вIашагIъеллача «болхлой класс мукъалаккхара тIехьарча къовсама Союза» кулгаадеча группа член йолаш, цун тIехьагIо «Искра», «Вперед», «Пролетарий» яхача газетий редакцей секретарь, ЦК довзол дехьарча даькъа секретарь, РСДРП (б) ЦК секретарь йолаш Iалаьмате дукха хIамаш карагIдаьннад Надежда Константиновнайна революционни демократе низаш В. И. Ленина гонахьа хотадеча. Конспираце халонех лоархIа а еш, тIехьа лайнача пачхахьа охранкина кара а ца йодаш, даьхча набахтеш, лодаьаний, ссылкай эмиграце халонаш а лоеш, социал-демократически болама юкъерча массе а тайпарча оппортунисташца къовсам а лоаттабеш дезаца хьалловцар вердача тайпарча парте ленински принципаш, пролетариата диктатура бахьан долаш хургдолча тIемашта парте отта вIаштIехьдаргдолча парте принципаш.

Цу шерашка хьнаре бора Крупскаяс организационно-партийни болх. Цо цахаддаш вIаштIехьдоахар мукъа а болаш балхаш деш хинначи, ссылкерча, набахта баьхкача новкъостаьцара, моттигашкарча партийни организацешцара бувзамаш. Хьайора революционни кепайоазон органий агентийи корреспондентийи сеть, юкъарчал доаццаш дакъа лоацар совещанеш, парте конференцеши съездаши кийчъеча а уж чакхйоахача а. «Цун бе доахкар, — яздора эггара къаьнагIча парте член М. М. Эссена, — большевикий подполецара новкъостий луццаш хилар, уж вIашагIбеттаду моттигаш гучаювлар бахьан долаш дами тедалущ хинна деррига хазаш, бувзамаш, хIаьта цо уж цецвоаккхаш сибарагIа а большевикий IаьдалагIа тIагIертта а цIаькха а кхы цIаькха а юха а уттадора».

В. И. Ленинца цхьана ше беш хинна парти хьаяра тIабирзабаь болх кхетамца цхьана тарбора цо пропагандистски балхаца. Болхлошца яьча беседашка, профессиональни революционерашка яздаьча кехаташ тIа, ленински кепайоазон оагIош тIа арайийнача статьяш тIа тIагIертта пропаганда йора цо марксизма-ленинизма идейшта, парте политикана.

Н. К. Крупская — кхалнахьа болама гIоръьяьнна деятель. Ленинца цхьана ше СибергIа Iойнахьа йолаш цо яздир «Кхалсаг-болхло» яха брошюра, цул тIехьагIарча шерашка дакъа лаьцар «Работница» оалаш хинна журнал хьадеча. Крупскаяс К. Цеткинец инициативагIа 1915 шу доладенача хана хилар империалистически тIема духьалара дуней халкъашта юкъера кхалнахьа-социалистически конференци.

Февральски революци хинначул тIехьагIа Россе юхаеча, Н. К. Крупскаяс шийн берригa низа тIа а бахийте пропаганда ю буржуазно-демократически революцех социалистически революци ярех йолча ленински идейшта. Цу хана боккха теркам тIабохийт цо болхлой кагирхошка дешийтара, уж вIаштIехьбахара. «Правда» оагIош тIа аразояь «Кагирхой цхьоагIо», «Мишта вIаштIехьбаргба болхлоех бола кагирхой?» «Болхлоех бола кагирхой бахьанцера къовсам» яха цун статьяш. Надежда Константиновнас оттаю Россе болхлоех болча кагирхой ЦхьоагIон устава проект.

Н. К. Крупская дукха оагIош йола таланти тIехдаьнна дукха хьинари дизза гучадаьлар Сийлахь-боккхача Октябрь хотгьбаьнначул тIехьагIа. Надежда Константиновнайна къаьстта дукха хIамаш карагIдаьннад халкъа просвещене даькъе.

Школа проблемаш Iомаеш, халкъа образоване теорей практикай дешаш Iилман ларда тIа къестадеш Октябрьски революци хилалехьа дукха хьалха дела хиннай Н. К. Крупская. Буржуазни школа хIиллаш гуча а йоахаш, халкъа образовани массе а оагIорахьара дегIайоаллелта дага кхоебаш хиннай из, тешаш хиннай котьльнача пролетариато берригача къахьегамхошта я цар берашта а боккъонца Iилман лер тIа латта знанеш лургхилахь, керда школа хьаергхиларех. «Социалистически общества школа, — яздаьд цо 1899 шера, — ший а хургьяц хIамзарча школана тара. ХургIолча школе хIамзарчунгара эцачул дукха а дукхагIа знанеш ийергья дешархоша, цуша цхьана къахьега а Iомабергба уж школе, хIаьта, из керттера дар а да. школа духхьал дешар хьийха Iергьяц, цо дегIалкхувларгда цар деррига лукховни а физически а низаш. царех хьнаре а общественна пайдама бола а гражданаш хургболаш кхетам лургба».

1913 шера декабре «Пролетарская правда» яхача газета тIа араьннача «Халкъа хьехархой съезд хулаш» яха статья тIа, Н. К. Крупскаяс оттадаьд революционни демократе школагара хьадехарех дола дешаш: 16 шу даланза долча деррига берашка мах боацаш, цхьаккха а юкъера ца доалийташ дешийтар, школа хиналах хьакъоастаяри из цунца цхьаккха а хIама доацаш хилийтари; школьни гIулакха демократизаци яр, общественноста шерра мугIараша цунна юкъе дакъа лацар. тIехьаьра а, бахача наьха шоай наьха меттала деша торо хилар. Цхьадола хIамаш тIера а даьна, кхьдараш тIа а дийтта, 1919 шера РКП (б) VIII съездо тIоагIъяьча парте Программа проектана В. И. Ленина юкъейихьяр уж положенеш.

Н. К. Крупская яр массе а оагIорахьара дика кийчо йолаш хиннй эггара хьалхара педагог-марксист. Цудухьа де доагIаш даь хIама дар Октябрьи тIехьагIа школей культурех хьаяра дукхача участкашкара гIулакхаш тоаделта парте духхьал цунна тIадахкар. Надежда Константиновна наркомпроса школей йоацача отдела заведующи хилар. Главполитпросвета керте лаьттар. Пачхахьалкхен Iилма совета Iилма-педагогически секцена кулгалдеш хилар. Цунна тIаьхьта гIулакхаш дехкараш, цо бIаргхоабаш, теркалдеш хинараш, бокъалдар аьлча, Iалаьмате дукха дар.

Наркомпросе болх беш, Н. К. Крупскаяс дукха теркам а низа а тIабохийтар хьехархой кхетам баларен социалистически система хIийле теорей практикай цхьоагIо хилла езарах йола марксистско-ленински принцип хилийтара. Из хоадамболлаш духьалъьяла дешар вахарах къоастаде гIертара. Дешархой бIаргча йола Iилма мировоззрени хилийтара, уж массе оагIорахьара детIабоалабара, шоай хьаьнъялца уйлаш е коллективно баха Iомабара, цар ма-хулла дукхагIа творчество, инициатива, самодеятельность хилийтара «вай декхарийла да, — яздаьд цо, — юкъара къахьегама культурех политехнически кругозорий йола, къахьегама знанеш вIашагIдувза ховш вола саг хьалхехе».

Мах баь варгвоацаш лакха ба кхийнача наха йола, школана чуйоагIаш йоаца образоване вIашагIйоллара, культурно-сердало ялара болх боаржабара даьхьера цун лоархIам. Главполитпросвета эггара хьалхарча а хуэца па луш хьаьсната а председатела юкъарчул доаццаш кулгал а деш, хьайр дешар ца ховлга дIадаьккхара комитеташ, шерагара шерага детIаьхар дешара цIенош, цIеча угонок, клубий, халкъа цIеной, культура дворецей, библиотекай, музей сеть. Цу балха юкъеузаар Надежда Константиновнас дикагIйола педагогически низаш, Iилма деятелаш, комсомольски профсоюзни организацеш, боккхаьен инженерно-технически балхахой, литературан искусстван викалаш.

Парти мехка индустриализаци юрта боахама коллективизаци яра наькъа тIа яьлча, Н. К. Крупскаяс тIехьийхар еррига культурно-сердало ялара учрежденеш, кепайоазон органаш, радио, кино юрташкарча а городашкарча а къахьегамхошта юкъе технически знанешта шерра пропаганда яра. Бахача нака гIо де деза, белгалдоахар цо, «Iилмана юкъере... дерригa лоархIаме а маIане а мел дар хьаэцара,... хьаэца, кхы ха а ди а доацаш вахаре пайда эца, гIулакхашта юкъе яхьа».

Н. К. Крупская дукха оагIонаш йолча гIулакхашта юкъе къаьстта моттиг дIалоацар комсомолех пионерах йоалаю яра дешаш. Комсомольски пионерски организацей хьаьра инициаторех цаI хиннай из, дилла а советски кагирхойи бераш эггара хьаьнъалерча а эггара хьамсарагIча а хьехамчех цаI яр. В. И. Ленина а сахьа, берех кердача общества ше морг кхы йоаца кхоане лоархIаш хиннай Надежда Константиновнас.

Iалаьмате доккха даьха лаьцад Н. К. Крупскаяс ленинизмана пропаганде еча В. И. Ленина вахара наькъа хетадаь а, партех, социалистически революцех пролетариата диктатурах, болхлойи ахархойи цхьоагIонах, социализм хьалъярах, пролетарски интернационализмах, наха коммунистически кхетам баларах болча ленински хьехама чулоацам боалхаш а дола цун дукха книжкаш, статьяш, выступленеш ленинизмана еча Iилман ларда тIарча а, цунца цхьана кхетае геттара аттача а пропаганда образец я.

Дика довзаш да В. И. Ленина балхаш гулдара, доазара, арадахара, КПСС ЦК-ара марксизма-ленинизма Институт хьаяра, В. И. Ленина музей, цун филиалаш хьаелла Крупскаяс даь балхаш. Надежда Константиновнас яздаь а дийца а Ленинах дола дагадоагIараш дар дукхача литератораша, художникаша, театра а кино а артисташа В. И. Ленина образ хьаеш ларда хийцараш.

* * *

В. И. Ленина доттагIчуй, соратника, Коммунистически партех Советски вачахьалкхени гIоръьяьнначa деятела Крупскаяс бeь дукхача тайпарех хьнарех болх — халкъа, коммунизм хьалъяра сийлахь-доккхача гIулакха Iалаьмате тешаме хиларе образец. Надежда Константиновна хиннай парте пхийтта съезда делегат (шийна хана хиннача зурийттанех), ВКП (б) ЦКК-ай ЦК-ай членалла, еррига созывай ВЦИК-ай СССР ЦИК-ей членалла, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла, СССР Лакхехьарча Совета Президиума членалла хийржай.

— Партена а халкъа а цо даьча гIуланха лакха мах а беш, Ленинех Къахьегама ЦIеча Байракхех ордена енай Н. К. Крупскайна. Марксистско-ленински педагогика лардаш кийчъярах Iилмай доктор яха Iилман степень енай цунна, СССР Iилмай Академе сийлах членалла хержай. Н. К. Крупская балхаш арадаьннад СССР халкъий 45 меттален дукхача кхыча мехкашкарча халкъий метталех.

Н. К. Крупске Iалаьмате йоккха Iилман тIехьале тахан а тIехьа пайда эцаш я советски педагогике, къахьегамхой политически а культурни а боарам лакхбара, кердача саг — коммунизм хьалъер хьалхехвара.

Г. ЦОВЬЯНОВ,
педагогически Iилмай кандидат.

НАХА ЮКЪЕ ХУЛ УЖ

Дукхача хана дена болх беш а шоай дехкараш дика кхоачащдеш шортта агитатораш юкъе болаш а я тхе боахамера агитколлективь. ХIаьта дукха ха йоацаш болх бе болабенна къонабараш а ба укказа.

Колхозхошта юкъе КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленумий материалаш йоазийташ дукха къахьийгад агитаторашa. Цхьабакъда, юрта боахам дIахо йодача хана детIабоалабара йола парте решенеш кхоачашъеча укх карарча шера цунах кховчам хилац. Дешаца а шийгара масал гойтарца а планаш, тIаьийца социалистически декхараш кхоачащдеча хьнаре дакъа лоацаш хила веза агитатор.

Цунца а иштта СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хиларца а дувзаденна агитационно-массови болх тоабара де дезараш деш да тхо. Агитатораш дIа-юха кийсбарца дIаболабир оаха из. Цух на юкъеззар йоккха опыт йолаш бола коммунисташ, парте боаца идеологически бIухой. Дика кийчбенна агитатораш болча моттигашка тIадилла гIулакх дерттIа кхоачащделга, болх массаза а дика лелабелга хьахьокх опыто.

. Механически мастерске нормировщица, агитатор я Долматова Нина Кондратьевна. Дагехьарча агитаце мих хайна ца Iеш, гойтара агитаце мих а дика хов цу опыт йолча агитационно-массови болхлочоа. Механически мастерской цIе уголок дикагIчарех я колхозе. МоллагIчун а чуваха, вагIа безам боагIаргболаш хоза кийчъяьй из. ДоккхагIча даакъе ше тIахьожам лоаттабеш, дакъа лоацаш вIаштIехьдаьхад цо уж дерригаш а.

Колхоза отчетно-хоржамий собрана коммунисташа 32 районни партийни конференце делегаталла хержар Нина Кондратьевна. Укказа 16-ча областной партийни конференце делегаталла хержар из юха а. Цу шийна а конференце белхах тIехьагIа механизаторашта кIоарга чулоацам болаш дийцар агитатора. Хоржамашта хьалхарча кампане бе безача агитатора белхах Нина Кондратьевна дика лоархIеергхиларех дог тийша ва со.

Парте вац Клюшин Василий Иванович. Шийна хур-но гар даь агитационно-массови балхаца дакъа лоацаш ва хIана пенсе тIа вола нов. Клюшин. Ялат чуэцача хана комбайнашта юхера дIа ца воалаш кхаьнка хилар. Лаьттаца болх бара йоккха опыт йолаш хиларца алат ца дойтош чуэцара тIадьожам лоаттабара вIашагIъеллача звенона керте а оттаваь, цига вахийтавар из. Кхьча агитаторашца цхьана цига а хаихаьннахьа «Къахьегама листокаш», «Молнеш» арахецаш хулар Василий Иванович.

Дукха ха йоацаш тха колхозе инженералла балха вера Горски юрта боахама института хIетта чакхъьйккха вола Хутиев Муса. Воккха общественни а къахьегам белаш а хиннав из саг. Ше балха хьаэнача хьалхарча деношке а дена тIагIертта агитационно-массови болх бе воланелар из. ТIехьа кхача культурaш чуийца ма-аьлла а массане деша механизаторий курсаш вIашагIъехнар цо. Партнома массаволча члено мога а деш, хоржамашта хьалхарча кампане агитаторалла чIоагIваьв нов. Хутиев.

Дукхача хана дена а дика а шурий-товарни ферме агитатораш ба библиотекера заведующи Горохова Любовь Михайловна, цун гIоича Бокова Зина. Хьайбаш леладераш болча шоаш бIоагIаш книжкаш а дахьаш боагIа уж. Кердадараш а дахьаш хьабоагIа, хьалха шоаш хьадена хинараш юха дIаьхьу, шоаш из гIулакх леладе де ккарийла боаццаше а. Иштта езача хана гойтара агитаци кердайоаккх, арахец хьайбаш леладерий социалистически яхьа итогаш юкъеш йола «Къахьегама листокаш», шоай колхоза, республика, мехка, иштта, доазол дехьара керда хIамаш дувцаш ферме беседаш ю цар. Цудухьа доаркашь бездий тIаэц библиотекера балхха хьаьший.

Белгалбаьшна дика агитатораш ба керттера лор Петров Александр Филиппович, керттера агроном Гагиев Муса, склада заведующи, коммунист Баранова Надежда Сергеевна, колхоза экономист, коммунист Сборная Татьяна Алексеевна, кхыбараш. Берригаш а хоржамашта хьалхарча кампане агитаторалла чIоагIбаьб уж.

Шийна болх дерттIа дIаболабаьб колхоза бухгалтер Мартынова Людмила Викторовна заведующи йолча агитпункто. ЧIоагIъьяй балха плана, шоаш шоай аргIанна укказа болх беш хул агитатораш.

Б. ЕРЦИЕВ,
Сунженски района Карла цIерагIча колхоза партнома секретарь.

ГIУЛАКХ ДОГ ЛАЗАШ ЛЕЛАДИЧА

Дог урзтта, къахьегама толамаш дахара кийча болаш деррагача халкъа цIейна — СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамашта накъаболх «Новогорский» номсий совхоза № 1 йолча отделене къахьегамхой. Юрта боахама техника, кхыйола инвентарь бIаьстан балхашка кийтъелга сиdденача укх деношка чIоагIтIа хоалуш да хьатIаккхоачаш латтача цIейна къахьегама доккхийча толамашца укказара хIаравар накъавахха лерхIаш хилар.

Февраль бутт ба, хIаьта гуратъа-Iай ремонт е плана юкъейаххьарех ахалел дукхагIа трактораш кийч а яь дIаоттаяь латт, 17 плешкоагрегатах 16 ремонт яь кийча а.

Керттерча техникана ремонт яь ма баьлла а тIехьаюкза инвентарь тоае болалургба механически мастерскера боахлой.

СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дента еррига юрта боахама техника ремонт яь яккха лаьрхIад отделене механизаторашa.

Массаза а санна номсий хьукаьам алсамбаккхара дош хьалхашка эттача хьалхе шоашта дIахаралоац коммунисташa. Масала, техникана хапал хьалха ремонт яь йоакххилга дIадоладьраш коммунисташ бар.

Ремонта дикалга хьежжа хул техникo кхашка беш бола болх а. Цудухьа ремонта дикалла тIахьожам лоаттабелга механизатора, коммуниста Вацуев Рамзана тIаделлар отделене партийни группо. ХIаьта белгалдикха а деза коммунист цу дехкарах дика лоархIаве-га.

Балха ди чакхдаьнначул тIехьагIа отделене механизаца Альмурзиев Iимранаца цхьана ремонта дикалга хьожаш, итогаш еш, дикагIбараш белгалбоахаш хул из.

Къахьегаме кхычарна шийгара масал гойташ а ва коммунист Р. Вацуев. ХIаьта агитационно - массови балха а дикаа дакъа лоац цо. Ше агитатор хиларах тарра беседаш ю Рамзана. Цун керттера теза я КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенеш, СССР керда Конституци.

Иштта дика шийна хьалхашка латта декхараш кхоачащдеш ва ВЛКСМ XVIII съезда делегат, комсаш лелаеча бригада бригадир, цу партийни группа цхьаьнха член Халуев Султан. Цун хьокхамах комсий боккха хьувкъам чукхухь дукхача бригадаша, масала, совхозе а иштта районе а боккхагIа бола хьувкъам чубенаб Юсупов Ихвана. ХIаьта 1978 шера 333,5 гектара тIара 1605 тонн комсаш чуийцар отделене коллективо, планах 49 центнер йолча метта хIара гектара тIара 54 центнер а боаккхаш.

Планал совгIа кхельча комсех 59 эзар сом совгIа прениш елар. Масала, трактористa нов. Сатабаевна 1847 сом, дикагIволча комсаш лелаечь нов. Добриева 1006 сом премеш елар планал совгIа дIачуеннача комсех.

Отделенера коммунисташ, кхыбола къахьегамхой кхоачам хеташ бац карагIдьнарех. Цунах дика аьнад КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленума решенешка. КарагIдьнар дIачIоагI а деш, доккхагIа толамаш дакха аьлла да цу решенешна.

Кастта хьатIаккхоачаргья комсаш лелаераш балха тIа сихбала беза ха.

Технологически карта оттадеш ва нов. Ханиев. Эшаш а лоархIаме а гIулакх да из. ДоккхагIча даьгье из нийса оттадарах тийша бе комсаш лелаерашна боккха лерхIа толам.

ХIанз Iай а де хIамаш да отделене. Укказа а шоаннара хьожам тел коммунисташа, Пятилетка 4 шера комсий боккха хьувкъам чуэцара из тIабахийта къахьегаш ба уж.

И. ХУМАДОВ.

ХОРЖАМИЙ ДОКУМЕНТАЦИ КИЙЧЪЮ

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка дика кийчбенаб Грозненски районера алханкалахкидаш. Харжархошта юкъе, иштта агитпункте шоай агитационно-массови болх беш ба агитатораш. ШоалагIа хьожаш чакхбаьнаб харжархой спискашка, хIара агитатора тIачIоагIъяьй къаьст-къаьста участок. Укказа харжархошта йовзийт Советий мехка Конституце СССР гражданашта енна бокъонаш, декхараш, СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттабаьча кандидатий биографеш.

Из болх къаьстта дика беш я агитатор Исаева Малика хоржамий комиссе членаш Хасамбекова Рукъет, Грищенко Зинаида, Аздамиров Хайбула, кхыбараш.

СУРТА ТIА: хоржамий документаци иштта кийчъеза дIахьехаш ва агитатор Новосельцев Леонид.

Я. ЦУКВА сурт

ДЕКХАРАША ТОЛАМАШКА ХЬЕХ

Города къона предприяти я «Электроприбор» завод. Бакъда, завода болхлой коллективо хьалъеххад города болхлой класса къахьегама традицеш хьал а лаьца шоаш къахьегаш болга. Производства культура лакха хилара даькъе города предприятеешта юкъе хьалхарчарца я из завод.

Заводе болх беш дуккха а къахьегама ветеранаш ба. Уж шоай балха сийле лакха лоаттаеш, социалистически яхье хьалха болаш кьабоагІа массаза а.

«Электроприборе» вІашагІъелла я хьехамчий совет. Цу совета членаша чІоагІа кхетама болх бу керда балха баьккхача къонабаращца.

ДикагІболча хьехамчех ва завода механически цеха токарь Евгений Семенович Щербаков. Токарни станока тІа цо болх беча 21 шера Іоаьльча опыто лакха квалификаци йола специалист ваьв цох. ХІаьта «Электроприбор» заводе Евгений Семеновича болх бу пхийтта шу да.

Хьинар айдекна къахьегаш ва токарь укх иттлагІча пятилетке, хІанз из 1980 шера чотах къахьегаш ва.

1979 шера план хакал хьалха кхоачашъяра йоаржаьча социалистически яхьа юкъе а ваха, цо декхараш тІакхйцад шийи пятилетка СССР керда Конституци тІакхйца шин шу дукача деношка кхоачашде.

Шийи балха ІІаьхий опыт Щербакова кхамаьрша дІалу къонача болхлошта. Цахалдаш ученикаш хул цун. ДІадахача шера шин ученик Іомавайь цо. ХІаьта хІанз токара говзал Іомаеш ва из Масаев Баудина.

Бауди школе доша вагІача хана а вар болхлочун говзал караерзае а цкьаннахьа заводе къахьета а дага волаш.

Цкьан дийнахьа Карталински станице шийи хаинара волча даь - вешийи воІаца вІашагІкхетаро геттара чІоагІийр цун уйлаш. Баудек Яхьъяси — шийн комсомольцо лаьрхІар заводе балха баха.

Уж шиъ цкьан дийнахьа вахар «Электроприбор» яхача заводе балха, уж чІоагІа раьза а ба шоаш хержача профессена. Евгений Семеновича дукха ха яалалехьа бувзам тессар Баудеца. ЗІамигача сага езаслар токарни станок, ше ларайца болх, яьшка обработка яра процесс.

Шийца болх бе дІаволалуча Баудета аьлар хьехамчас: «Болхлочун цІи сий долаш я. Со ворхІе даьх дена хьа болхло ва. Са да буруьдеттар вар, хІаьта аз токарни гІулакх хержад, ше мадирра Іома а даьд. Къахьегаме котало яккхара даим шийи технически теоретически говзала боарам лакхбеш, шийна тІаккьоажам лоаттабеш хила веза».

— Хьогара дукха хІамаш Іомаде йиш я, ал хьа опыт хьазцаргъя, — аьлаа жоп делар зІамигача саго хьехамча.

Ше Іомалуш баьйккача кхаь бетта дийнача гІулакхашца бІаргавайтар Бауде. Цо яац: «Евгений Семеновича дечунга, цо шийи къахьегама оесарле миттта лакхъю хьаж со. цу гІулакхо торо лу сона сай къахьегам алсамбаккха.

ХІаьта хІанз Бауде ше, сага повнъостал доацаш, болх бу станока тІа, шоллагІа разряд яккхара кийчлуш а ва из. Ше дьчох кхоачам беш вац. Кхы а дукхагІа караерзае гІерт шийи говзал — иштта Іомаву из хьехамчас.

Бауди чІоагІа раьза ва шийи хьехамчана.

Хадисов Яхьъяй а ва дика хьехамча — Геннадий Теселкин, бакъда, из дукха а къонагІа ва Щербаковл. Цо а, Щербакова санна, 1,5 норма кхоачашъю дийнахьа, йоккха опыт Іоаьйй цо хІанзае. ХІаьта Яхьъя а сага тІо доацаш ше болх беш ва хІанз.

Болхлочун вахаре бІубена тІа боахаш вода Масаев Баудин Хадисов Яхьъяи. Доккхал ду цар шоай хьалхарча толамех.

Карара шу долалуш боккха иккъ хилар царна. Царца болх беча мастера Егорова Нинас кулгалдеча токарий гиено, декабрь бетта лелаьча социалистически яхьа итогаш йича, цехе хьалхара моттиг яьккхар. Из хІама 1976 шера дукхьашкх нийсдеккадар. Цу толама юкъе Бауден Яхьъяйн къахьегама дакъа дар.

ЙоагІача хамал хьалхагІа шоаш болх беш дика вальеген болабелав уж. Сиена токараша декабре санна янаре а дика къахьета лаьрхІар.

Кагийча наха доккхал ду шоай барт тайнача коллективах, шоаш цу коллективаца, болхлой класса юкъе хилара.

Цу смене январь бетта дика къахьегарца белгалбаьнна ба, Щербаковки, Теселкинали соагІа, токараш Михаил Некредин, Назербек Пициев, Александр Васильев. Цар хІанз шоай нормаш 130—150 процент кхоачашъю. ХІаьта токарь А. Васильев 1979 шера декабрь бетта, чотах къахьегаш ва хІанз. Иштта дика къахьегаш ва дена нормаш 160—170 процент кхоачашъеш йола сверловщик Василий Маштаков, хІанз 1980 шера чотах къахьегаш ва дийнахьа 1.5 норма кхоачашъеш йола Костоев Мухьмад. Цо ше хьеш йола оаттхалаш тІехдина кулийт.

«Электроприбор» заводе шерагІа ярваш латт 1979 шера керда тІанйца декхараш кхоачашдара тІехьа йоласъ социалистически яхь. Цу яхьо вІашкаузо шоай болх дика боаааш бола къахьегама ветеранаш а завода къона болхлой а. Царна юкъерча цхьоагІово, барто хьахулийт коллектива къахьегама толамаш. Коллективо шийна хьалхашка оттадаь декхар 1979 шера план хакал хьалха кхоачашъелга да.

К. СОКОЛОВ.

НАХА СИЙ ДЕШ ВАР

Дукха ба Нохч-ГІалгІай транспортни управленена чуйоагІача автоколонна — 1672 яхача предприятс шоай декхараш цІена кхоачашдеш, пассажираша Іймерах болаш, дика гІулакх деш, хаддаза социалистически яхье хьалха латташ бола шофераш. Иштта барех ва Цанаев Іабдулла Цапаевич. Цун къахьегама толамаш белгал а доахаш, тиъаьх сийлен грамота, дукха маькера соагІаташ тайнад цунна, хІаьта къахьегама юкъе тІа цхьаккха тайпа йоазув даьдац Іабдуллайна бехк беш. Коммунистически къахьегама ударник «Къахьегама ветеран» яха сийлен цІераш еннай цунна. «Социалистически яхье котваьннар» яха сийлен Знак а улл цун накъла тІа.

— Тха предприяте эгтара дикагІйола эншаш лоархІаш я Цанаев Іабдуллаеи Сапралиев Ахьмадеи лелаю № 09-73 ЧНГ йола «ЛАЗ» 697 яха автобус, — аьлар профсоюза местиома председатела А. Чалаева. Цар автобус рейсагІа ара ца йоалаш, графики толхаль цхьа моттиг нийсъеннац. Производственни финансови дисциплина тІехха ца ярах царна шинена а делар тешама паспорт. Из царех чІоагІа теша болар да. Контрольно - ревизиони служба болхлой тІахьожам боацаш болх беш ба уж.

ДІадахача шера автоколонна-1572 даьхача къахьегама толамий итогаш йича шоллагІа моттиг хьожайр цу коллективана. Уж толамаш доахача дезза дакъа лаьцад Іабдуллас. Шера план дикка тІехкхоачаш а еш, плание соагІа лачахьалкхен кассе цо дІаделар 1800 сом. Из боккха толам ба. СССР Лаккхехьарча Совета хоржамаш хулача денга сийлена пачхьавахара [illegible] тІехкхоачашьяй январь бетта план а. Цу дезача цІейга кхачаленга кхаь шерен кхаь беттен план кхоачашъе лерхІаш а ва из.

В. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: шофер І. Цанаев.

Н. ПЛИЕВА сурт.

КЕРДАДАР, ТОЛАШАГІДАР — ПРОИЗВОДСТВЕ

«Грознефть» объединене практико дикагІйола опыт йоаржаяра эффективни формаши средствами вІезига Іоаяьяц.

Объединене предприятешкен производственни доакъошкен дикагІйола опыт Іомаяри, гульяри, йоаржаяри чакхдоах: дикагІйолча опыта школашка, мастерий советашка, хьехамчий советашка, референтийн общественни технически информаторийн группашка, информационни листокашка, технически бюллетенешка, информационни карташка гІолла, цхьатарра йолча предприятешка экскурсеи, мехка кхыча мехкдаьтта доаллача районашка опыт дІа-юха эцара командировкаш яраца, теоретически информацеца, специалисташа дикагІйолча опытах лаьца лекцеш еиарца, информацеи специалистийн деноши чакхдахарца, дикагІйолча бригадий слеташ дІакхаьхарца, профессионални говзала конкурсаш чакхъехарца производства хьалхалаттараша газетий оагІош тІа яздарца, иштта кхыча дикача гІулакхашца.

1978 шера Объединене лоархІамегІарча профессей предприятей, организацей, бригадий дикагІйола производственни опыт дІа-юха йоаржаяра балхахошта оттаьча программо чулоац объединене дикагІйола опыт дІаюха яара дерригга дешаш.

Предприятей, организацей, цехий, бригадий балха опыт дІайовзийтара толашагІйолча форма дикагІйолча опыта [illegible] я.

1978 шера дІайихьай дикагІйолча опыта 46 школа, цу даькъе Октябрьски УБР-с хьалхалаттача комсомольско-кагирхой Стеблецова кулгалдеча бригаде а хьош.

Школа балха юкъе дакъа лаьцар инженерно-технически болхлоша, буровой мастераша бурувдеттараша, лаборанташа - коллекторашa, электромонтераша — верригга а 75 саго — объединене ерригача УБР викалаша.

Новаторо дІайихьача урока тема: «Хатар ца хулийташ скважинана буруа тохара опыт» яхаш яр. П. Г. Стеблецова бригада балха опытах кийчъаь листовка я: Иштта дІайихьар из «Старогрознефть» НГДУ № 4 мехкдаьттен гази йоахача цехо дечох лаьца. Из ерригга а автоматизированни участок я. «ТН-800 М» яха автоматика системен «АГЗУ-2000» яха автоматизированни замерии установкеи балха юкъейоалаяро къахьегам вІаштІехьбаккхари производства структурен чІоагІа хувцалийтай. Цеха балха юкъе доаладаьд скважинашта вахташ йоацаш гІулакх дара метод.

Из система балха юкъейоалаяро 52,5 эзар сом яхо дайтад. Школа довгІъошхоиша ерригача мехкдаьттен гази йоахача управленей викалашта практически занятешка байнар автоматикий объектай болх.

Карабулакски УБР дикагІйолча вышкомонтажни бригадагара масал а эцаш, объединене ерригача вышкомонтажни цехий викалаша дакъа а лоацаш дІадихьар дикагІйола опыт йоаржаяр. Цу школа балха юкъе дакъа лоацаш 30 саг вар. Бригадира Ю. М. Мовлаева кулгалдеча дикагІйолча бригада школа довгІъошхошта шоай говзала къайленаш йийцар.

1975 шера ГурмегІа Самгори майдан тІа буровойш хьалъе йолаелчахьа бригадо 43 буровой хьалъяьй. Уж тайпара хьокамаш УБР цхьанна а вышкомонтажни бригадо даьхадац, цу бригадо доахача толамий къайле я къахьегам комплексно-звеньевой системагІа вІаштІехьбаккхар, буровойшта блокех дарц йоллалга: цо монтаж яра хакаш лоацъю, буровойш хьалъяр лоархІам боллаш сиххду. Буровойш вІашагІйохкар сетевой графикагІа дев-буссарча рапортегІа леладу.

Ю. М. Мовлаева бригада балха опыт объединена ерригача бригадий балха юкъе хьош я, цу хьакъехьа арахийца плакат да «Сиха, дика, эффективнох хьалъе буровойш» аьнна.

Социалистически яхье хьалхле лелаерий опыт Іомаярек дІаовржаярех дешаш къоестадеча доккха дакъа лоац мастерий советашка.

Мастерий советаш массайолча УБР, НГДУ вІашагІъехна я. Объединене ерригаш а 11 я уж. Уж советаш лаьрхІа я мастерий организаторски лоархІам лакхбеш, цар творчески инициатива массе а оагІорахьара дегІайоаллаеи планаши социалистически декхараши кхоачашдара шоашта тІадехна декхараш чакхдахь тІо деш, производство дика вІаштІехьъяккхарах, болхлой коллективашта кхетам баларах дикагІйола опыт Іомаярах из дІайоаржаде.

Предприятей мастерий советий балхо тІахьожам лоаттабу буровой дикагІйолча начальника В. Д. Швецова кулгалдеча объединене мастерий совето.

Предприятей кулгалхошта чІоагІъьача планегІа болх беш я мастерий советаш.

Боккха болх чакхбоах цу советаша скважинашта текущи капитальни ремонт ечен мехкдаьттен гази йоахачен бригадашиа. Цу бригадаша, хІаьта уж 78 я, беттагара беттага кхоачашъю планаши тІанйца социалистически декхараши.

Кердача лоархІамеча лерла тІа баьккхар хьехамчий болх 1978 шера.

Объединене предприятешка балха дукхагІболча даькъе дика кагирхой богІа, бакъда, царех хІараннена гІо де деза шоай професси сиха гІа караерзае, общеобразовательни боарам лакхбе, шоай къахьегам нийса дІаболабе. Цу доккхачен лоархІамерчен гІулакхе доккха дакъа лоац хьехамчаша. Ерригача НГДУ, УБР, УТТ гІош йолча предприятешка йолаш йолча 500 соагІа хьехамча тувоагІача Советаша кертера теркам тІаухийт кагирхошта къахьегама кхетам балара, уж общественно-политически балха юкъе бигара.

«Малгобекнефть» НГДУ. Малгобекски УБР къахьегама ветеранашца производстве хьалхалаттарашца вІашагІкхетара сайренаш хул. Дукхьашка балха венача «Болхлочун путевка» яу царна хьехамчаша гІо ду шоай говзал караерзае.

Керда техникен технологин балха юкъейоалаярен дІайоаржаярен эффективнегІа йола форма я болхлой производственни бригадаш балха моттиге практически Іомаяр.

1978 шера къахьегама дикагІйола опыт Іомайй: бурувтохача — 461 сага, капитальни ремонт еча — 125 сага, лаьттан кІал ремонт еча — 65 сага.

ДикагІйола опыт йоаржаеча практике вІйха юкъедахад «Социалистически яхье котбаьннарий» итогаш яр.

З. СИЗОВА,
«Грознефть» объединене социалистически яхьа отдела начальник.

Лаьттан берката тух

Минеральни удобренеех дукхагІча хана «лаьттан берката тух» оал тхаьцига. Из бахьан доацаш дац. Іилмахоша даьча лоархІамех, лаьтта йиллача удобрене хІара центнеро шин центнерага кхоачаш сол боахх алата хьувкъам, хІаьта баьцадварий, кортола, шекара свекла — массехк центнер. Къахьегама комплексни механизаци ярца, мелиораци шерра дегІаахарца цхьана химизаци яр Советски паччахьалкхен аграрни политикех дІахада йиш йоацаш дІоагІа да.

КПСС ЦК июльски (1978 шера) Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева йоахар: «Юртбоахама производствана интенсификаци яра деча гІулакхашта юкъе цІенхаштта теркам тІабахийта безаш хІама да минеральни удобренейи баьцовгІаш лоралра средствайи производство шерра дегІайоалаяр. Из да дича юкалургьац хІанз юртбоахама производство сиха дегІаахара новкъе».

Минеральни удобреней производства индустри — промышленноста Советий Мехко къаьстта сиха дегІаккувлача доакъоех ца1. Алхха кхарарча пятилетка кхаь шера юртага кхьача минеральни удобренеш 230 миллион тонн соагІа я. ДІахо деш да баьцовгІашта зенаш деча хІамашта, царна хулача лазарашта оесара дукхьалерча къовсама средстваш арахецилга шердара тІадерзадь гІулаккхаш.

Вай планови органаша лаьца яикъ цу поставкашта юкъе дукхагІа лакха дикал йола, чоалхане удобренеш хилийта лаьрхІа ба, хІана аьлча, цар эффективнегІа воздействи ю лакха хьувкъам хьахкийтара. ДукхагІа хулаш латт экономичнегІа, дІаюха яхьа а, лелае а атгагІа йола гранула форми[х] йола концентрированни удобренеш. Кхыча тайпара, аьлча, химически удобреней производство нердача дикагІча латІа тІа йоалаш латт, хІаьта цунца цхьан лавхлу колхозашкен совхозашкен царех пайда эцара эффективность.

Агрохимически гІулакхаш лоаттаделга гІолла дола халиъа боахама доккха дакъа а хинна дІаэттад мехка. Массанахьа а хьаьлй колхозашк совхозашк минеральни удобренешцен химикеташцен Іолашъеш йола базаш, болх беш я зонай агрохимически лабораторешк районий агрохимически пункташк. Цар тохкамаш ду кхашта, уж дІайийна хІамаш миштта хулаш да хьагойташ дола карташ уттаду, удобренешца опыташ ю, колхозашнен совхозашнен «рецепташ» уттаю моттигерча лаьттан башхалонаш, лелаю севообороташ, дІаюв культураш тергил а еш. Из санна бола Іилма экспериментальни болх бу цар юртбоахама баьцовгІашта аулимаш деча хІамашцен лазарашцен къовсам лоаттабара, оесар дІадаккхара тІадерзадь.

Колхозашнен совхозашнен химизаце гІулакх лаьрхІача звеньяшта а отрядашта тІалатт, цар кхоачашду органически минеральни удобренеш еттара дерригача балхех 80 процент дараш, баьцовгІашта зе деча хІамашцен царна хулача лазарашцен къовсам лоаттабу.

Химизаце эффективность лакхъяра тІеххьарча шерашка колхозашнен совхозашнен кооперативни хьисапе хьаю агрохимически гІулакхаш ду йоккхий боахамашта юкъера специализированни предприятеш. Цар Іалашду минеральни удобренеши доьхаш доалла химикаташи дІа-юха кхухьилта а лоаттаелга а, кхоачашду кхашка удобренеш яхкара балхаш, юртбоахама баьцовгІашта зенаш деча хІамашца къовсам лоаттабу. Боахамашта юкъерча организацей мукъагІа я склади помещенеш, автомашинаш, мовхьаш тІадоттарен Іодахарен балхаш ду, кхашка удобренеш ехна техника, юртбоахама авиацеца ІохарагІаттара майдаш. Иштта, болх вІаштІехьбаккхаро торо хулийт дІа-юха кхухьаш, лоаттаеш, кхашка йохкаш удобренеши химикаташи ва йойта.

Цу предприятешка балхаш деш ба специалисташ-баьцовгІаш лелаяра бола агрономаш, агрохимикаш, инженераш, трактористаш, шоферош, химикаш-лаборанташ. Шоаш болх беш цар ларде луш Іилмахой рекомендацеш, цу даькъе паччахьалкхен огрохимически лабораторей специалистий ярш а.

ХІанз из ерриго шерра лаьрма лаьтта леладерашта агрохимически гІодара учреждени вІашкаузо ца1 йолча мехка Іилма-организационни служба. Цо гІо дергда химически средствай хІара граммах эттара эффективнегІа хургдолча тайпара пайда эца.

Юрта удобренеш тІа-тІо дукхагІа лоаттайой а, шерагара шерага дукхагІа яш уж. Дукха удобренеш эш, масала, онлантара тоаде деззаш долча юртбоахама лаьттай 50 миллион гектар йолча РСФСР Іаьрка лаьтта доацача зонана.

1981—1985 шерашка юкъера лаьрхІача шера чудахьа ялат — юртбоахама кертера продукт — 238 — 243 миллион тоннага кхоачалде деза. 1990 шу тІаккхоачаш чудахьа ялат юкъера лаьрхІача мехкарча хІора вахархочоа цхьа тонна кхоачаш алсамдала деза. Дукха производство хьатІайоагІа пятилетка чакхйоалаш 19,5 миллион тоннага кхоачае еза. Дукха дукхагІа яикха еза шура, иштта алсамдаккха деза фуаш гулделга. Белгалдаь лаьтта леладарен хьайбаш леладарен продукце производства боарамаш теркал а деш совъяргъя юрта боахама лоаттаю минеральни удобренеш а. Механизацех мелиорацех комплексаца цхьана химизаце, Іилманех техниканех карагІдьннараш юкъедахьаро тешшаме Іалашду белгалъьккха юртбоахама производство айяра программа кхоачашъелга.

Павел ВОЙЦЕХОВСКИЙ,
АПН экономически обозреватель.

Укх тІеххьарча шерашка къаьстта дика яь а хьеган, хаддаза социалистически яхье хьалха латташ хиларца ГІ. Ахриева цІерагІча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлошта юкъе белгалваьнна ва слесарь-лекальщик, коммунистически къахьегама ударник Котиев Махьмада Ахьмад. Пятилетка хьалхарча диъ шера вадаяи хІаннелехьа тІеххкоачашьяй цо. Ше яйчъю продукци дикен тІехдикен мара а ца хулийташ, хІара сменагІа нормаш дикка тІехкхоачашъю цо.

Иштта къахьегарах дукха соагІаташ тийннад цунна. Цун накъха тІа лепаш я къахьегама ЦІеча байраха орден «Социалистически яхье котваьннар» яха пхиъ сийлен Знак.

СУРТА ТІА: слесарь-лекальщик А. Котиев.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ВАЙ ХОРЖАМАШКА ДОЛХ

ЛАКХА ДЕКХАРИ БЕХКТОКХАМИ

СССР керда Конституци тІакйцачул тІехьагІа дукхьашка а хоржамех долча кердача Закона, кІийлен тІа а деча иттаалагІа хоржача СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашта накъабода вай мохк.

СССР Конституцех паччахьалкхен Іаьдала эгтара лакхера орган а СССР Союза чудоагІа дерригга дешаш къестаде бокъо йолаш а я СССР Лаккхехьара Совет. Цо арадоах ерригсоюзни законаш, СССР Лаккхехьарча Совета Президиум хорж, СССР правительство хьаю, чІоагІъю мохк экономически а социально а дегІаахара планаш, Іалашду СССР Конституци кийса чакхъяхаран лелаш дола законаш кхоачашдаран лакхера тІахьожам лоаттабелга, цо къестаду Советски паччахьалкхен арахьарча политика кертера дешаш.

СССР Конституце тІа белгальъяй халкъа депутатий керттера бокъонаш а цу даькъе СССР Лаккхехьарча Совета депутатий къаьстта бокъонаш а.

Іаьдала лаккхехьарча органа сессе балха юкъе дакъа лоацаш, сесси хьожаш долча дерригача дешашта решающи голос я Лаккхехьарча Совета депутата. Цун я законаш уттадара даькъе инициатива хилара бокъо а СССР Министрий Советага, министрашка. СССР Лаккхехьарча Совето хьаеча органий кулгалхошка запрос яра бокъо а. Керттерча Закона 117 статьях правительство е депутата запрос яь гІулакхера саг декхарийла ва кхаь денал тІех ца доаккхаш Лаккхехьарча Совета сессе багагІа е кьахата тІа дІаладдь жоп дала.

Шера шозза вІашагІтохача сессешта юкъерча хана депутаташа дакъа лоац Лаккхехьарча Совета палатай массазарча комиссей балха юкъе. ХІанз укх сахьате Союза Советон Къамий Советон вІашкагІьехкай пхийтпхийтта массазара комиссеш. Цар де дезар да СССР Лаккхехьарча Совета чудоагІача дешашка хьалхарча даькъе хьажаре кийчдари, цун решенеш кхоачашъяра хьажаре гІо дар.

СССР Лаккхехьарча Совета депутата беча балха лоархІаме дакъа да цо хоржамий округа чакхдоаха гІулакхаш. Укхаза депутата граждакаш тІаийбу, цар уттаду дешаш къестаду, харжархой наказаш кхоачашдара де дезаш [illegible].

Совете бахийта шоай викалаш хоржача вай мехкарча къахьегамхой цунца цхьана бокъо я уж юхабаха а. ТІеххьарча итт шера СССР Лаккхехьарча Совета чуйоагІача тайп-тайпарча советашкара харжархоша юхабаьккхав моллагІча бесса боабаь а шоаех бенна тешам боабаь 4 эзар гаргга депутат. Кердача Конституце 107 статья тІа дІаязъаь йола из юхаваккхара демократически бокъо, новкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхача тайпара, «шоай балха даькъера депутатий бехктокхам лакхбаре йола дика средство я».

Халкъо херка ениал хилар Іалашьяте доккха сий долаш а цунца цхьана чІоагІгІа бехктокхаме а хІама да. Депутатий декхар да шоай беррига низ а знанеш а коммунизм хьалъяра гІулакха дІаделар, болхлой класса, колхозий ахархошта, халкъа интеллигенцена юкъера пхьоагІо. Вай мехкарча дерригача доккхийча а кагийча а къамашта юкъера доттагІали вежарий гІулакхаши дІахо чІоагІдаре ма-могга гІо дар. Депутата де дезар да шийи берригача балхаца шийх харжархой бенна тешам чІоагІбелга, дини халкъо шийгара дІадехарий боареме хулга. Из декхарийла ва харжархошта хьалхашка, хІаьта иштта депутаталла харжа ше кандидатала оттаваьча коллективашти общественни организацешти хьалхашка шийн балхах а Совета балхах а отчеташ е. ХІана аьлча, Советаш, В. И. Ленина белгалдаьхача тайпара, — из да «беррига[ш]ешта а хьадийзала, деррига ше жел дер наха гуччахьа деш дола, нахаца дика тоеш дола, юкъарчал доацаш нахагара арадуваш дола Іаьдал, халкъах болча наьха дукхьалерен юкъарчал доацей, цун лоІамера орган». (Соч. бизза гулхам, т. 12, оагІув 319).

II.

Халкъа депутатий Советаш политически кІайле а йолаш йола вай социалистически паччахьалкхе социализми коммунизми хьалъяра кертерча кечала хьисапе я вай мехка. Цо кхоачашду коммунистически общества материально - технически база хьалъяра, социалистически общественни отношенеш эргальза тоьрш коммунистическичарга кхоачаеш хуьцари, керда саг хьалкхевар, къахьегамхой вахаре материальни а культурни а боарам лакхбар, мехкан кхерамале Іалашъяр санна дола овлантара декхараш.

Советски халкъо тІаІертта къахьегар, парте, СССР Лаккхехьарча Совето, лохера дена лакхе кхачталца йолча Советий массе а оагІорахьара организаторски политически болх баьлла пятилетка шерашна доккхий толамаш даьхад коммунизм хьалъяра дерригача лосташка.

Дерригга а дикагІа кхетаду кхычарца нийсдича, хІа дешаш дага а лаьца, хьалцаргда вай хьалха вай мехка лаьтта хьал, таханарча денца из нийс а деш.

...1945 шера бІаьстиг котталоаца чакхбаьлар Сийлахьбоккха Дай-мехка тІом. Чот вартвоацаш дар вайна хинна зенаш. Де дезар дар тІемо дохадаь мехка производительни низаш геттара лоацача хана юхаметтаоттадаь ца Іеш, уж кердача лакхалента кхоачадар а.

Цу хана а, тахан санна, 1946 шера феврале хиннача СССР Лаккхехьарча Совета хоржамашта кийчлуш бар советски нах. Парте декхар оттадаьдар цу хана: гарггарча кхаь-йиъ пятилетке мехка промышленноста боарам тІом хьалехьа хинначул, кІеззигагІа бой а, кхоза лаккхадар. ЛаьрхІадар, масала, хьайду чон шера 50 миллион тоннага кхоачаде, болат — 60 миллион тоннага, кІор — 500 миллион тоннага, мехкдаьтта — 60 миллион тоннага, электроэнерги — 300 миллиард киловатт-сахьатага.

ХІаьта, хІанз вайна хьалхашка яда промышленноста цу цІераш яьхача довкъошчакхдаьннача шера баьча балха итогаш. СССР ЦСУ даннесгІа, 1978 шера мехка хьаьнй электроэнерги — 1.202 миллиард киловатт-сахьат, мехкдаьтта (газа конденсат а тІеьа) — 572 миллион тонн даьккхад, кІор — 724 миллион тонн, чон — 111 миллион тонн, болат — 151 миллион тонн.

Цу тайпара даннеш вІаши пийс а еш яьча анализо хьахьокх, боахами социальни-культурен хьалъяра даькъе советски халкъо лоархІаме толамаш дакха хилар. Къаьстта дукха хІамаш де вІаштІехьдаьннад КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъьячен бахача наьха вахара хьал дІахо тоадара, социалистически демократи тоаль эргалкхара, дегІаенача социализма хьалашна мохк массе а оагІорехьара дегІаболабара шерра программа белгалъьккха парте XXV исторически съезд хинначул тІехьагІарча шерашкен.

ХІаьта дІахо хьалхашна латт кхы а масштабнегІен кхы а чоалханегІен дола керда гІулакхаш. КПСС ЦК ноябрьски (1978 шера) Пленумо дерхкІача тайпара, министерствайи ведомствайи, партийни, советски, общественни организацей, къахьегама коллективай лоархІамегІара декхар да общественни производства эффективности балха дикали лакхъяра лоаттабу къовсам дІахо чІоагІбар. Из къовсам шерача фронтагІа лоаттабе беза — промышленносте, юрта боахаме, транспорте, гІишлошъеча, экономика кхыча довкъошка, производства а управлене а ерригача звеньяшка.

Къаьстта теркам тІабохийт парте къахьегама оесарле лакхъяра, Іилмана карагІдьннараши хьалха латта опыти, керда техника, технологи производствана юкъеяхьара. ЛоархІаме да производствана ца эшача гІулакхашка средстваши материалеши дІаухитилген хІаман хьурмат ца делген ма-могга дІадаккхар, материалех, доаторах, электроэнергех, ерригача материальни, финансови, къахьегама ресурсех кхом беш пайда эцар.

Керттерча проблемашта юкъе да халкъа эша товараш арахецилга шердар, цар ассортименти дикали тоаяр; ялати кхыйола юртбоахама культураши дукхагІа чуяр, дулха, шурий, фуий, тхам производство лакхъяр.

1979 шера йола СССР экономически а социально а дегІаахара паччахьалкхен план кхоачашъяро дІадех къахьегама толамаш алсамдахара кечал, коммунистически кхетам балара лоархІаме средство йола социалистически яхь дІахо дегІайоалаяр.

Уж декхараш, вон кхы мал дараш а санна, къестаде дезаш я Советски паччахьалкхен ерригга органаш, эгтара хьалхарча агІанца, иттаалагІа хоржаш йола СССР Лаккхехьара Совет, хІаьта иштта лохера дена лакхе кхачталца бола беррига Советий депутаташ а тІехьа.

ХІанзарча хьалашка цІакха а ца хиннача бесса лакхбенна боахамен социально-культурни планаш кхоачашъечара халкъо хержача ний лоархІам.

Депутаташнара дІадехараш кердагІа, кхы а лакхагІа хилара бахьан да. 1978 шера 13 декабре СССР Лаккхехьарча Совета Президиума заседане нов. Л. И. Брежнева белгалдаьккхача тайпара, вай хІанз ба Іалашьяте боккха халкъа боахам, халкъа образоване, унахцІено лорара, социальни Іалашон дегІаена система, цудухьа бизза пайда эца беза вай рузкъах. дикагІа го деза кхоачамбоацараш. ХІаьта депутата оаз, халкъа оаз хила еза укхаза эгтара лоархІамегІа яр.

ДегІаенача [illegible] хьалашка парте ма-дарра оттадаьд управлени цун ерригача звеньяшка тоаль эргалкхара декхар. Вай де лерхІар да кадрашка нагрузка а юха хьахулар а дизза долаш болх байтар, планаш дувцилга а йоацаш, кхоачашъяр, производстве дикали эффективности лакхъяр. ХІаьта укхаза а депутатий тІахьожам, халкъа тІахьожам дика оттабаь хила беза.

ТІеххьара а, Советашкара, цар депутаташкара дІадехараш лакхлургда, хІана аьлча, вай план кхоачашъяро дІадех дерригга дика вІаштІехьдаккхар, дисциплина, хьинар, доаша хулга. ХІаьта уж гІулакхаш, белгалдоаних нов. Леонид Ильич Брежнева, ше-шегІа хьахулаш дац. ХІара денна болх бе беза наха кхетам баларах уж кхотабаран. Лакха ба цу даькъерча депутатий лоархІамех цар хьонхамен мах.

М. КИРИЧЕНКО,
юридически Іилмай доктор, профессор.

Доазол дехьара

АПН интервью

ПРОГРЕССИВНИ НИЗАШ КХОТАДАРА ТӀЕХЬА

Хаттар: Мишта хет хьона Гаргарча Малхбоалене этта хьал? Миштай антиимпериалистически фронт чӀоагӀъяра перспективаш?

Жоп: А. Садат Иерусалиме хиначули Кэмп Дэвидс соглашенеш яьчули тӀехьагӀа, къаьгга гучадаьлар, регионера низий соотношени чӀоагӀа хувцасниа хилар. Цул тӀехьагӀа а мича вар египетски президент машара договора проекта тӀара 6 статьи дӀаяккхара тӀагӀорташ. Цу статьях шин мехка юкъе хургйола соглашени йоккхагӀа лархӀа езаш я Египет Ӏарбий мехкашта хьалхашкарча ший декхарел. Из да Египет антиимпериалистически фронта юкъера дӀаьннай яхилта.

Триполе, Алжире, Дамаске хиннача «духьалъоттарен чӀоагӀаленн Фронта» конференцеех Ӏарбий дунен тӀа а дунен халкъашта юкъарча арене а низаш юкъ вӀаши нийсдаргахьа баьккха лоархӀаме гӀа хилар. Уж вӀашагӀкхетараш къаьстта пайдане хилар социалистически мехкашкарча доттагӀашца, эггара хьалха Советски Союзаца леладеча гӀулакхашта координаци яра. Цул тӀехьагӀа Багдаде хиннача берригача Ӏарбий керте латтарий совещане, хӀаьта къамий гӀулакхий тьакъехьара сирийско-иракски парти тӀоацарю гӀо дир Гаргарча Малхбоалера къамий-патриотически низаш кхотаде, дунен цу районе антиимпериалистически фронт чӀоагӀъе.

Хаттар: Мишта Ӏаткъ Иранера событеш Гаргарча Малхбоалерча хьала?

Жоп: Иранерча революце хьаьхьехьара тха позици юкъъаьнца дене къайлагӀа хӀама доацаш яр. Цу мехкарча событеши хӀолакьенӀ хӀама тох США керте латтача дунен реакцена. Монархи хьал а лоацаш, Вашингтоно Ӏалашмате дукха гера делар шахски режима, хӀаьта Иранах Алерча американски тӀема система лоархӀамегӀара звено а яр.

Ирански событеша дунцига йоаццаш дика чаижин ю Гаргарча Малхбоалено латтача гӀулакхашта. Иране оппозиционни низаш цу сахьате дьлар палестински революце оГӀоигахьа. Ирански халкьо харцахьа лерхӀ

АПН корреспондента П. ДАВЫДОВА, Палестина мукъалхкаро Организаце Исполкома председателан Я. АРАФАТА сайн интервью.

Израила агрессивни политика.

Вай тешаш а долаш халкъа выступленеша хӀаздаш сттарах йохаш хатт Азера, дерригаеча дунен тӀара аза а мегаргдоле, империализма чӀоагӀагӀча бастионех цаӀ. Цо тешал ду, реакце низаш мелла низ болаш дале а, тӀеххьара а халкъ котдоалаш хилара. Иа сици-те, социальни прогресса берригача моастагӀашта йола урок?

Хаттар: МалагӀаш да сионизман империализмни Гаргарча Малхбоалехьарча политика кертера лостамаш?

Жоп: Уж низаш гӀерт ерригa регион шоай политически доела кӀал оттае, Гаргарча Малхбоален мехкадаьттана шоай тӀахьоэам оттабе. Шоаш лерхӀараш кхоачашдара хьоабир империализмон сионизмон Ливане граждански тӀом, мехках ши декъа де гӀерт, из базза шоашта карабероабир духьа.

ВӀашагӀкхийттача Штаташа Израилаца цхьана де йиш мелъяр дир Садат шоашкахьа ваккхара. Цудухьа египетски нулгалхой империализмах сионизмах цхарало лийне а лийцар. Садат дунен халкъашта юкъерча реакцена тӀехьаваллар. Цо къовсама юкъера дъыхкир египетски эсар.

Империализмон сионизмон палестински халкъа чӀоагӀа Ӏоткъам тӀалоаттабу оккупированни территореш тӀа а цул арахьа а. Царех дӀакхийттай египетски правительство. из к йолаей-най ерригата регионерча прогрессивни демократически паччахьалкхенашца, партешца, болмашца къовсам лоаттабе.

Хаттар: МалагӀа лекхараш да хӀана палестински духьлен болама хьалхашка латтараш?

Жоп: Шено йоаццаш чоалхие а лоархӀаме а юкъ к хӀана тхо чуденнар. ХӀанз хьы а фийлагӀа хила деза тхо империалистическо-сионистски планашта нейтрализаци яра.

Оаха сихбаяза баргбоацаш лерхӀ оккупированни территореш тӀа гераз бе а долаш доаттабу къовсам, хӀаьта иштта дакхъе эза Ливане къулбехьен дакъ тӀарча тха низий тӀема юйчо. ТӀехьарча хана сих ма даьди сионистски агрессорашна ливански юртаща йоккхий тоьаш чуеттатеи палестински лагерашта форда тӀара, фегара, Ӏаьттара тӀемаш делтен.

Цунца дувзадениа чӀоагӀа лоархӀаме да тха къамаи совето прогрессивни палестински организацей барт чӀоагӀбарах йола решени тӀаэцар. Цунца цхьаяв чӀоагӀа низ тӀабохийт оаха «духьальттарен чӀоагӀален фронт» дӀахо кхотаяра, цунах регионерта прогрессивни демократически низий керттерча шолгӀерех цаӀ а лерхӀаш. Иштта даиза даргдоацаш хӀама да цун мукъале. барт, кхерамзле Ӏалашъяре Ливана патриотически прогрессивни низашера цхьоагӀо чӀоагӀъяр.

ЧӀоагӀа къовсам лоаттабе безаргба тха Садатаца дага а бувлаш уттаьь американо-сионистски планаш чакх ца алийтара. Цхьанкха дича а чакхдалийта йиш яц оккупированни территореш тӀа «автономи» елга.

Хаттар: Мишта лерхӀ Ӏа Израило палестински духьален болама духьала ею йоллагрессивни акцеш?

Жоп: Оаха юхаетт сионистски низий дукха террористически акцеш. Уж гӀуллакхаш леладу «палестински революцешарча къовсама группа» оалаш йолчун гӀоница. Цо хӀанзлехьа чакхъяьккхай массехк операци. Царех цаӀ ея дукха ха йоацаш вийре ООП исполкома член Абу Хьасан.

Израильски бексктонхамеча наха заявлени яьча тайпара, уж операцеш дӀахо а ергӀолаш я. Аз тӀахьех аьттара берригa цӀена уйла йола, прогрессивно-демократически гӀулакхашта тӀехьара пах палестински революцегахьа болара, Гаргара Малхбоале нийсхон машар оттабар духьа Ӏарбий къамо лоаттабу къовсам хьалхаца ра. **(АПН).**

Прессо тешал ду

ПЕКИНА ПОЛИТИКА— ТӀЕМА ПОЛИТИКА

ЧӀоагӀа раьзабац Индонезе КНР доаладеча гӀозараша социалистически Вьетнама духьал агрессивни тӀом болабаре.

«Китайски бӀу Вьетнама территоре тӀа балар, — аьнна заявлени йир оборона, кхерамзлен, арахьарча политика дешашта йолча парламентски комиссе председатела Халид Маварде, — гуччаьхьара агресси а машара гӀуланхаи халкъий кхерамзленнен кхераме йола авантюра а я».

Индонезе кападоазоло белгалдоах, китайски бӀуно суверенни паччахьалкхен доазув а хоададаьд. хӀаьта цу гӀулакхо КНР лоалахарца махкашкара территореш дӀаехаш хилар бахьан долаш азиатски паччахьалкхенаш шек а яьхай яхаш.

Лоалахарча социалистически мехкица Пекина леладеча яхь дайнача гӀулакхаша, белгалдоах «Мердека» яхача джакартски газето, дерригача дунеша дӀатохтад машаран социализмаи новкъостий да тхо яхача Китаи кулгалхоша дувцараш моттийтара дола хабараш хилар. Китайски кулгалхой политика, язду Индонезе лоархӀаш долча цу газето, чӀоагӀа толхаду Къулбе-Малхбоалехьарча Азера хьалаш, КНР Вьетнама духьал йолаь агресси социализма а деррига дунен тӀарча машаре а хьалоташта баьтийша болх ба. Кхетаде хала да, дегӀухаче мехкий лидер хила дага йолча паччахьалкхено мишта чухохкарьа ший дикагӀа йола динезеш лоалахарча ший мукъехьарча паччахьалкхена.

Вывод къаьгга я, белгалдоах газето, КНР кулгалхошна социализма гӀулакхта тийша болх баьб.

В. ФЕДОРОВ,
АПН корр.

Француски столицена 700 километр къулбехьа уллача Ларзак яхача юрта боахама районе бака ахархой шоай дьшна леладаь лаьтташ дита ца лоаш, гаьна йоацаш йола военни полигон фермерий лаьттайи даьгӀенни чотагӀа шерье гӀерташ Ӏаьдалаша уттасча планашта духьал баьнаб, ахархошкара низагӀа лаьтташ дӀа а доахаш уж оахаш хилара духьале демонстрацеш ю. Цар къовсам берригача мехка шерра хьалхоацаш ба. ХӀанз Францe Ларзаке бахача нахаца барт болаш 100 совгӀа комитеташ я вӀашагӀъехна. Дукха ха йоацаш Ларзака ахархоша 700 километр викъ баьб Ларзака проблемана демократически общественноста теркам тӀаозара. Из викъ столице демонстраци а ен чакхбала безаш бар. Вахьда, из йоалацей скеша яйтаяц. ХӀаьта а городa Иври яхача йисте дукхача наха цакъа а лоацаш ахархоша шоай боккъонаш бахьан долаш лоаттабеча къовсама тӀехьара, демонстраци лъй.

СУРТА ТӀА: демонстрантий колонна.

Камера пресс—ТАСС.

ЧАРАХЬАЛ ДИТАР

ЛЕГЕНДА

ВӀаь шу хьалха хӀанзчул йоккхагӀа хиннай вайцига хьунаш ихаш наха дувцаш хеза ва со. Дукха хиннад вайцига оакхарий а. ХӀаьта тӀехь-тӀехьагӀа, хьу дукхагӀа мел тед, вӀезиглуш доагӀа уж.

Из дӀаяха зама дагаеха цхьанца дувцаш аагӀаш, эӀмига кӀаьнк волаш ший даьдаьгара хеза хиниа хӀама дийцар сона тха воккхача саьга. ХӀанз аз шоана дувц из?

Лоамэи ГӀалгӀайчен ихьаи юрта вахаш хиннав наха юкъе гӀоракьнна цӀи хеза чарахьа Эскха. Оакхарий оамал яйза ца Ӏеш цар мотт а хов цуина, ихаш вувцаш хиннав Эскха наха. Из ца кхоачаш моттиг хиннац вай лоамашка: пхий бахачара Ӏоволавале похчий мехка кхаччалца чанхволаш хиннав чарахьа ше аьххе араваьлча. Гурахьа, оакхарий бокъонца тоадениа, ловза даьлча мара аьхе араволаш хиннавац из. Цу ханналца цун моакхаза топ цӀагӀа хьалъуллаш хиннай. ЦӀа ца воагӀаш кӀира а шин кӀира а доакклаш хиннад Эскхас. Цхьабакъда, аьсса цӀаверзаш оамал хиннайц. Тоххаде ма-могга дулха лаьнт дахьаш хиннад цо. Цунах ах шийна а дите, юхедисар юрта мискача нахд лушш хиннад. Поп мо лакха дегӀаца чӀоагӀа низ болаш вола чарахьа миссавена везаш, аьсала саг хиннав.

— Камаьрова, хьаьнала саг ва Эскха, — аьле хоаставеш хиннав из лоам баьхача наха. ХӀаьта хьунагӀа фуд ца хьежача сатуваш хинадац чарахьа, цамогаш вица ди ца лаьрхӀеча. Ший дойха шалта хьи а аьле хьунагӀа водаш хиннав Эскха шийла е вӀайха яр аьнна бӀы ца къомабеш.

Цхьан ахкан дийнахьа ннат-

та араваьнна хьунагӀа гӀолда а лийна вӀаьдвенна цӀеэоагӀаш хиннав Эскха. Дами ше лелаю шалта мара кхы герах хӀама нарахинадац цунга. Лоам кӀала а ваьнпа шаьрача из дӀагӀаоттташе а йоархӀашта юкъера арадаьнна укхаина нийсса дуьхьала доладениад лом. Из тайпа вӀашагӀкхетар шийхург ма-дий аьнна дага ца хиннача Эскхас, кхера а венна, ший низ мелаб гош хьоана. Ломах ведда ше кӀалхарварг ца хилар кхета а даъ — «Хур-хургда-хьӀ» — аьнна юхасецав из. Юхаседад цун тӀехьа дедда доагӀаш хиниа лом а. Дукха хӀама бӀаргадийна дайза вола чарахьа цецваьннав, — цунца вӀадаа а доркхал йоацаш, гӀодехаш санна бӀарьежаш хиннад лом. Кхийттавац гоашкара са дӀадаха Эскха: «Сагара фу эша хургда низ болча лома?» — уйла яь цо.

Цхьан хагьа ниттa шоайла бӀарахьежаш лаьттад ломи Эскхеи. Юкхера хьанхийттача чарахьо юха а вада дьерхӀад. Хьалха санна масса а ца додаш тӀехь доладеннад лом. КӀезиг-дукха кхетам чу веия чарахьа ше ведда воагӀаш а, аьттув а баьнна, кхоссанения гаьн тӀа ваьннав. Из юхахьежача тӀехьашкарча куьга астагӀа а лелхаш дева гаьн кӀала Ӏохайнад аьнха. Хьалха санна гӀодехаш бӀара а хьежа, цӀуваа доладениад из. Кхийттав чарахьа цо лелацечох — вога лазаро сагагара гӀо дехача оттадаь хиннад аьнха.

Гаьн тӀара Ӏоввала вухьаш хиннавац Эскха. ХӀанзалца цунне дайна а хеза а хӀама хиннадац тахан гуш дар. Иштта тоьал ха яьнай из таьн тӀерa Ӏо ца воалаш лом кӀалара дӀа ца долаш.

Новкъостах дехаш аьхко ел хиннача Ӏиндаданна дог долна а дахь кхы Ӏе ца луш ӀокӀалваьннав Эскха. ЖӀали санна цӀувзаш, къахетам беххаш хьайзад лом. Укхаштахьа букъ а берзабаь тӀехьакхара вот айбабъ цо. Гора а хайна, дунеи тӀа ше мел йоаккхача хиниа агара хьалха лома кок бе беллаб чарахьас. Йоккха, укзара мӀарраш къайлайоахаш Ӏайна, дӀестам дахь чудаха дагӀаш хиннад кӀарцхал.

Шорттига шалта букъ Ӏетта вод Ӏо а хийца, аьхкана лазар дар кхераш, гарре ка эсание а, чудаха дагӀа кӀарцхал хьадаьккхад. Танкхача нилад лом. ТӀаккха бустам чура молха ӀотӀа а хьерда, воза паханик хьоарчаь дӀайийхкай чов.

Саго даьча дарбах паргӀатдаьнна лом. Эсканйта кӀаэниг санна хьоасталуш, цун басилгех а кулгех а мотт хьекха, шорттига доладенна хьун юкъе къайладьннад.

МеттагӀа ца хьоалуш тоьал ха яьккхай чарахьо аьхка къайладаьнначул тӀехьагӀа. Кертагара деиз кулгашна кхаччалца Ӏоухаш хиннад хьацар. Меттавеча а когашта доал ца дулуш вагӀийсав из цхьан юкъа. Лома мотт хьояхабеннача басилга тӀара Ӏодоалаш хиннадац кулг. Хьалха оакхарех шийна хеташ мел хиннар хувцаденнад цун кхетам чу. Бовъонце тийнна Эскха аьнха а шийна даьча диначух а вочох а кхеташ хилларах, сага санна вахарца цун безам хилар. Оакхарашцара дог-уйла хувцаенна цӀанхаьчав из. Цу дийнахьа чӀоагӀо яьй цо оакхарашта духьала кхы топ ай ца е. Ше дахь ниттa вал-лалца дола а даьдац.

С. ШАДИЕВ.

АРАПХАНОВА Узаа.

Са Галашка

Са Галашкар
          лоамаи кӀантий
аздий, нуре ба.
ДоттагӀал Ӏа царца хотте,
воккхий хье верга.
Нийча хургба улаув отта,
хьоца енъо ихел...
Ньнгьаш дале а тха готта,
хьо тхо долча вел.
Седкъий да тхона гаргагӀ,
лоамо бутт хьалуш.
Морхо тувсалуш цун
          цергех,
мерза безам бувц.
Мехкарий а ба тха нура,
бӀаргаш седкъех доаг.
Оттаргба уж хьона уре,
царех кӀантий боаг.
Боаг шоаш царех
          къастар кхераш,
мааза лоаш шоай кхел.
Боаг цар мерза безам
          телаш,
юкъ тӀа лелхаш цӀел...
Беркат шорта шийца
          долаш,
са Галашка я.
Цун сийнено дог
          гӀоадоахаш
со стих язъеш я.

АХИЛЬГОВ Мовсан.

Сай халкъага

Боккхийчаргара хьехаи
          санна,
Хьа къал, эздел,
          эоне иллеш.
Халкъ, аз хьогар
          хьайнйад.
Бера хана дени сона
Гонахь долаш,
          со хьалкхевеш
Сона уллув хьо кхийстад.
Лаьттан йоахал
          юстаргъяр аз,
Ваньда, вац со вӀалла
          [illegible]
Цу хьа дега йоахал йиста.
Сога халонаш ца лойташ
Водар, дикадар —
          шакхе гойташ.
Ӏа деннад сона
          [illegible]
Лаьчо бӀычур нӀорис
          санна.
Дуне довзалда хьона
          аьнна,
Тахан накъа Ӏа ваьккхав.
Нийса хьехамаш а толаш,
Эшача метте
          оагӀув лоацаш,
Хьай дикашна Ӏа кхеваьв.
Баркал хьона,
          са халкъ, баркал,
Гаьнар доагӀа
          моаршал санна,
Сога кхаьчаб ираза сийг.
Лу аз хьона, ахархочо мо
Къахьегаш, айса кхебаь
Укх сай стихай
          хьалхара фийг.

Яхье довла

Яхье довла вай,
          новкъост, балха.
КӀоаргагӀ тоссаш хӀара
          боал.
ГӀишлош хьалъеш,
          лаьтта оахаш
Дерга вай
          Даьй-мехка довл.
Йове мекъал,
          тӀехь ма вися.
Из хьан хьинар
          чу ма къувл.
Нагахь хьог а вения вусс.
Хьй мала хьайна —
          хьаст духьбуил.
Доарийде, новкъост,
          шерагӀ тиъамаш.
Сигле йоккха ма-йий, гой...
Вай хьинарца нах
          пецбоахаш,
Вайх а хургда толамхой.
Тоабергба вай сийлахь
          Даьй-мохк.
Цун духь хургба
          хьара боал.
ГӀишлош хьалъеш,
          лаьтта оахаш,
Дерга вай
          Даьй-мехка воал.

ДоттагӀий

Нагахь хьога хатар
          кхоача,
Хьа дог лоаие гӀайгӀано.
Хьа балам хьаллоац
          тӀаккха
Хьо везача доттагӀо.
Дийнахь а,
          буc а наб-са доацаш.
Хьогар хало атта еш.
Из хьа гӀайгӀа
          шийта эцаш
ДоттагӀ хул ше
          кхо ца веш.
Хьогар гӀайгӀа кхоачаелча
Уж цун бӀаргаш
          сийрдадоал.
Тахан хьайца
          из ниттa хилча,
Кхоана юстар хьо
          сен воаӀ?

Культура хоамаш

«Юрта бахача наха культурни гӀулакх делга дӀахо тоадара хьакъехьа» яха КПСС ЦК соцам кхоачаш а беш боииха терами тӀабахийта леладу Нохч-ГӀалгӀай искусства а культура а балхахоша юртарча наьха культурни хьашташ кхоачаш даре гӀулакх. Иштта, цу гӀулакха лаьрхӀа «Искусствани культурaн балхахоша — юртаикарча къахьегамхоашта» яхача дийнаах чакхдоахаш да музыка Денош. Укх деношка музыки Ди хилар Урус-Мартане. Из Ди хьадийллар композиторо, Нохч-ГӀалгӀай АССР заслуженни артиста Халебске Александр Михайловича. Цига къамаьлаш дир Нохч-ГӀалгӀай АССР культура министра заместитела Ахматханова Тамара Магомедовнас, КПСС райкома секретара Зелимханова Аиннат Салмановнас, кхыча наха.

Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестро лекхар композиторий Речменске Николай, Бексултанов Ӏумира, Шахбулатов Ӏаднана, кхыча композиторий симфонически а кхыйола а произведенеш, хӀаьта солисташи Ковалев Вадима, Мзаев Ӏальвес, Кошелева Раисас дӀааьлар дукха тайп-тайпара чулоацам бола иллеш. Гулбеннарий чӀоагӀа сакъердалуш, царна боиха музыкальни а эстетически а кхетам луш чакхдаьлар из Ди.

* * *

7—15 феврале республика дукхача районашка яха хилар СССР Лакхехьарча Совета деча хоржамашта тетаьнь вӀашагӀъехка агитпоездаш. Агитпоездашта юкъе бар лектораш, изобразительни искусствайи краеведчески музейни, балхахой, книжкай выставкаш. Уж поездаш хилар Шелковской, Урус-Мартановски, Гудермесски, Ведемски, Надтеречни, Советски, Наьсарен, Нохкьай-Юртовски, Грозненски, Ачхой-Мартановски районашка. Цу районашкарча къахьегамхошта 40 гаргга лекци йишар, 45 совгӀа концерташ уттадир агитпоезда доакъошхоша. 10 дийнахьа агитпоездаш чакхъяьккхача мероприятешка ладувгӀаш, хьожаш, сакъердалуш, ха яьккхар 5 эзар гаргга болча республикерча къахьегамхоша.

* * *

Нохч-ГӀалгӀай республикански краеведчески музее болх беш я «ДоттагӀал чӀоагӀлуш латт» яха выставка. Из выставка хетаьий Украина Россеца цхьаьӀашагӀкхийтта 325 шу дизаре.

Ӏалаьмате дукхача документаша, сурташа дувд граждански а Сийлахь-боккха Даймехка а тӀом болча хана Украина лораеш дакъа лоацаш хиннача вай мехкахоех лаьца. Дукха материалаш я выставке городашца Херсонаца, Полтаваца, Севастопольца вай республика долча бувзанех лаьца а. Граждански тӀом болча хана Ӏалаьмате белгалъяьннай Яндиев ЗаӀам командир а волаш кӀий гвардейцех Украина лорее яха хиниа ГӀалгӀай кавалерийски маршени полк.

А. БЕК.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ТЕННИС

Чакхъяьннай стола тӀарча теннисах Грозненча производственни коллективашта юкъе командни хьалхе яьхара яхьаш. Цига дакъа доацаш хиний командаш шин группа йийкъа яр. Хьалхарча группе чунаагӀар цхьа эзарнел дукхагӀа болхлой болча предприятей командаш, хӀаьта шоллагӀча группо вӀашагӀтехаяр цхьа эзарел кӀезигагӀа болхлой болча предприятешкара яраш.

Хьалхарча группа командашта юкъе кхычарел тӀеххилар «СевКавНИПИнефта» барттайна команда. ШоллагӀчех хоалагӀех моттигаш йийкъар «Электроприбор» заводен хладокомбинатен командаша.

ШоллагӀча группа командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар центральни универмага теннисисташ шоллагӀча моттиге а 3-ча горбольница команда, хӀаьта царна тӀехьа СПКВ «Нефтегазпромавтоматика» завода команда.

ВӀАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Толамца дакъа лаьцар Нохч-ГӀалгӀайчен атлеташа Калининграде чакхъяьннача классически хьисапе вӀалтохаргах латара РСФСР кагирхошта юкъерча чемпионате.

Къаьстта дика аьттув баьлар ше чакх мел даьккхача вӀашагӀкхетарашка нет а воалаш хьалхара моттиги РСФСР чемпиона цӀи яьккхача Х. Мулаева. ХӀаьта цу яхьешка шоллагӀа моттиг яьккхар Л. Заурбекова. Къаьстта белгалдаккха деза СССР кагирхошта юкъе чемпион вола спорта дунен халкъашта юкъерча класса мастер Д. Ермилов цо эшаваьлга.

Х. Мулаеви Л. Заурбекови санна мехка чемпионате дакъа лаца нийсалуча РСФСР вӀашагӀтехача командана юкъеитгав вай республикера кхы а шиъ спортсмен — Т. Малаеви А. Лимаеви.

С. ЦАРЧИЕВ.

Редактор **Т. А. ТЕБОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

24 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — Ӏуйранара гимнастика.
9.15 — «Гонза кулгаш».
9.45 — «Шокка, даьй — кошмо...».
10.15 — «Музейнеш веставочна...».
10.45 — «Ӏуйранара почта». Музыкальни программа.
11.15 — «Десмара гош».
12.05 — «Спортлото» тираж.
12.30 — «Москвичка». Телевизионни клуб.
13.35 — «Советаши лахара». СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта кандидаташ.
14.05 — Берашта дола фильм. «Анка [illegible]», «[illegible]».
15.15 — «[illegible]», [illegible] популярни фильм.
16.00 — С. Рахманинов. «Сурта дипь этюд».
16.10 — КПСС XXV съезд хиннал цхьо шу ахалчаш.
16.55 — «Селаlад». Дунен халкъашта юкъера бола халкъий творчества кхоалагӀа телевизионни фестиваль. Алжирски Халкъа Демократически Республика.
17.20 — Мультипликационни фильмий программа.
18.00 — «Хьайбаш дунен тӀа».
18.30 — «Правда» газета политически обозревателя Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах бола беседа.
18.45 — Духьаьнца экрана тӀа. «Уж даьхе бахьы летар». Художественни фильм. ШоллагӀа серий.
21.00 — «Ха».
21.35 — Къоначa избирательий хармархой дахараш кхоачашдеш бола музыкальни программа.
22.20 — Йӏагача атлетиках бола [illegible]

21.40 — «ЦӀа хьаьде сидае». Телевизионни художественни фильм.

25 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — «Зарядка а дӀенттаӀ».
9.00 — СССР къамий халкаи лахараш.
9.30 — «Гурган бетта сахьат».
10.00 — «Советски Союза гӀуллакх дош ва!».
11.00 — Фильм болча хьоашкагӀа. «Пхьаглий хьахь». Художественни фильм.
12.00 — «Музыкальни киоск».
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Театральни спектакль». В. Гусев. — «Иван Рыбаков». СССР Паччахьалкхен академически ЭӀамигча театра фильм-спектакль.
15.15 — Телевизионни документальни фильма премьера. «Иштта ala болхлой класса». Болхлой коллективашта хетаьча шиллаца ра.
16.45 — «Олимпиада-80».
16.30 — «Кинопутьбарь клуб».
17.30 — Мультфильмий программа.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера ...».
18.45 — Н. Андреева цӀерагӀча эрсий халкъа оркестра концерт.
19.10 — СССР Лакхехьарча Совета хоржамашта кандидатах.
19.25 — Н. К. Крупская ва 110 шу дизаьта. «Надежда». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Йӏагача атлетиках бола Европа чемпионат. Искаре передача.
21.55 — Сайранара музыка. Яхтенькача — [illegible].

II ПРОГРАММА

[illegible]

РАДИО

24 ФЕВРАЛЬ [illegible]

25 ФЕВРАЛЬ [illegible]

10.30 — Ж. Мусаев. «Небо». Дунеи (нохчий меттала).
11.00 — «Илли вола Пугачева Аллес» (эрсий меттала).
11.40 — «Дега лоӀамех» (нохчий меттала).
13.30 — «Сатирически театро гӀо» (эрсий меттала).
14.00 — «Кавказа мальна гӀонарап» (эрсий меттала).
15.30 — Концерт (нохчий меттала).

15.15 — Технически прогресс хьехалараш (эрсий меттала).
16.00 — «КӀираидийнахьара музыкальни программа» (эрсий меттала).
16.30 — «Школьни глобус» (эрсий меттала).
18.00 — «ЦӀа сайгаш» (гӀалгӀай меттала).
18.30 — «Иллеш доттагӀал дегарна». Концерт (гӀалгӀай меттала).

Хоттам

Тахан республике гӀолаен Грозен хувцалуш моржаш а йолаш. Йовчан а йоацаш. Малхбоалехьара секунде 0—5 метр сиха мух а хьекхаш ха хургья, фегара температура республике гӀолла 3 градус шелангара 2 градус йовхалга кхоачаш. Грозне 0 градус гаргга хургья. Кхоанен ломмен хувцалуш моржаш а йолаш, цхьанцайолча моттигашка кӀезиг-дукха лоа а делхаш, дохк а доаллеш ха хургья, бе-беча оагӀорахьара секунде 3—7 метр сиха мух хьекхаргба, фегара температура байсанне 9—14, деношка 1—6 градус шийла хургья.

Метеостанце.

ТХА АДРЕС: 384051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-98; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкха секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта бахамна отдела — 3-42-28; кехаьий отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 384051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-98; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ00066. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковско, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1292.